Масса а мехкашкара пролетареш, цхьаьнакхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически партин Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Советан Министрий Советан орган

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадуьйлу 1923 шера дуьйна ◆ НОХЧИЙН [illegible] ноябрь, 1972 шо ◆ № 142 ([illegible]). Мах 2 кап.

СУХАЛБЕ, ГІИШЛОНХОЙ

Пятилетка юккъерчу шу чекхдолу [illegible] кхие бутт бисна [illegible]. Из дика кхетто цу Нохч-ГІалгІай республикера кхуьхкача гІишлошьяча организацийн хьинаре къахьег СССР-ан Нохч-ГІалгІайчоь автономин кх бІе шу дуьзча юбилейн сийна тІейхьца социалистически декхарш талацца кхочушдеш, ер шу дикина телешица чекхдаккхара. ГІишлонхоша ухх шара вай республикехь [illegible] дуккха промышленни культурно-бытовой объекташ, хьийбой [illegible], неха чубина цІенош, школаш, берий учреждениш, [illegible] гІишло.

Ухх юбилейни шера къьатте дика къахьегаш белгалбаьлла бу «Чечингельстрой» треста гІишлонхой. Масехха лакхо цар Еррегеозин социалистически яхь хьакхара яьттина. Ухх шера 15-чу ноябре гІишлой-монтажни белхан дара пятилетка юолагІча шера план кхоочушьйа трестo, хІьута шин шера задани 103,3 процент кхочушьйна цу. Ухх шера треста коллективо хьальхьйа дукха хьийбой [illegible], 640 меттиг йолу шин школа, 4600 квадратни метр хула неха чубаха цІенош, кхьйола объекташ.

Мичхьа аІеатІехьдевне треста гІишлонхой уп толакхи декъ?

[illegible] да белх кхетаеца аІеатІехьбанихьр. Юбилейни декхаран хьалха хьалха кхочушдаро социалистически яхь баьнача гІишлонхоша базе пайда хІоьй кхаь резервах. Яхь хьалхара меттиг лаьцна дІа-кха лаьцна механизироваьни колонний, участкай, гІишлой-монтажни управленей опыт шуьре йоцушьй. ДукхагІйолча объекташа шин сменагІа белх бу. ГІишлош хьальхьа планировкин вга Інмаш дарда тІа аІеатІехьдьныхха. Пускови объекташ [illegible] [illegible] хьалхаш ІалашІу. Хенахьь тІашь [illegible] материалаш, документаци. Ухх лаархІоне гІишлой [illegible] дикагІйола техника. Яхье баьнача гІишлонхоша дахаче толлий кхи-хамаль итаган а ю, трестера дукхагІйолче бригадаш хозрасчетагІсм [illegible] кхьахьа.

Ухх шера цхьаьн тІейхьа социалистически декхарш толлаша кхочушдо а «Грознефтехимремонтстрой» треста, «Чечингстройуремо» объединене, № 7 йолча треста Грозненски гІишлой-монтажни управлене, «Чечингахюмстрой» объедине коллективаш.

Цхьабаьхьа, республикера цхьйолча гІишлошьяча организацийн пачхьалкхан ладам тІейхьа социалистически декхарш кхочушдо [illegible] шоьй терахьш зарцагІехьхалц. Цудукъа республикера 40 гергтарча гІишлой-монтажни управлене кхочушьйаш гІишлой-монтажни белхан даро итт бетта программа. Из белхан декъ итт бетта [illegible] хьехийноча капитальни вложенех 80 процент [illegible]. ГІишлой-монтажни белхан дара итт бетта план 92 проценте [illegible] белхан [illegible] задани 96 проценте [illegible]. [illegible]

Ухх шера хьалхьта за белх бу Нохч-ГІалгІай гІишлошьяча управлене СМУ-2 гІишлонхоша. ГІишлой-монтажни белхан дара итт бетта план 37 процент шера кхочушьйаш цар. Цул дукха дика дац СМУ-4, СМУ-6, кхьйолча гІишлой-монтажни управленен [illegible] [illegible]. Ухх шера цхьаьна бетта [illegible] план.

Цул белхан да цу гІишлой организаций [illegible] партии объектІехьа [illegible], хьала латтача гІишлонхоша опыт, дикагІйолч технологи гІишлонх хьальхьа [illegible]. [illegible] базе пайда [illegible], материальни [illegible] тІехь гІишлонхоша неха [illegible] социалистически яхь [illegible] цІенчанта тоа на на.

ГІишлошьяча техьара белка белхахоян тІалатт [illegible]. Ухх декхарийна бо гІишлош кьахьа [illegible] меттиган [illegible], проектно-сметни документаци, гІишлош кьахьа [illegible] [illegible] Іалашьа, хьикакха финансированин [illegible].

[illegible] пулгацхоша хІора гІишлонхо [illegible] [illegible] [illegible]. Пускови гІишлош хьалхьара гІишлошьяча кхьача организацийн дІа-кха а хьалаба цІенаре белхан тІехьалттана цІекара дІадахийна деза. Хьалхьатаа дикагІйола технологи [illegible] [illegible] производственни дисциплина тахзварда, белх кьахьа цІенчаш [illegible].

[illegible] белх хьаьгІа дІабахийтна чІоагІа [illegible] [illegible] [illegible] хІора гІишлонхо [illegible] [illegible]. Цу гІуллакхий дне [illegible] [illegible] организацийн пулгаацхоа, партийни профсоюзни организацийн.

Партийни профсоюзни организацийн декхарийна а социалистически яхье баьнача гІишлонхой белха хаммальа итогаш а, цар иннагІйола опыт шоре йаржае, хІора участнико гІишлонхашта хьалхахьа латта декхарш массехьна дІадоахийта, уьш кхочушдарна [illegible] тІахьеккан лаьттабе.

КПСС XXIV съезда решенеш на кхарь ухх юбилейни шера планан тІейхьа социалистически декхарийн талацца кхочушдар гІишлонхой сийни декхар да. Цхьанна гІишлой организаци хила йиш яц пачхьалкхан план кхочушан [illegible] цу.

Мехкдаьттахойи химикийи совгІаташ

Къьатта дика къахьегана толамаш долхаш накъалоьгІа дезача юбилейшта Грозненски химически комбината коллектив. Товарни продукци араяхцара 11 бетта план хаман хьалха, 23-ча ноябре кхоачашьйй цо. Ер бутт боьлехьа планагІа лаьрхІачул совгІа комбината химикаша араяхцарг шин миллион совгІа сома мальха тайп-тайпанра продукци. Къахьегана овсарле лакхьара задани 102,2 процент кхочашьйй цар.

ПланагІа лаьрхІачул совгІа продукцеца реализаци ярах, араяхцача продукцега дІабода мах лохбарах, бедал, электроэнерги, кхьйола материалаш кхоьрах ухх шера планал совгІа пачхьалкхана 2 миллион совгІа сом пайда баьб комбината коллективо.

Хьинаре къахьегарна белгальйнна а цига Дронкин Владимир Михайлович верте латтача спирт араяхцача цеха коллектив. Товарни продукци араяхцара 11 бетта план хаман кІира хьалха кхочашьйй цо.

А. РОМАНОВА.

• • •

СССР-ан Нохч-ГІалгІайчоь автономен кх бІе шу дуьзча юбилейга сийлена накъьахара шерра социалистически яхь [illegible] В. И. Ленина цІарагІча

Грозненски мехкдаьтта чекхдохача завода шохй коллективаш. Цу яхь хьаьхь латтачарах я Бычкова Раиса Азарьяновна верте латтач йильлагІча цеха коллектив. Мехкдаьтта сифрда продукци араяхцара 11 бетта план 22-ча ноябре кхоачашьйй цо. Планал совгІа араяхцарѓа ша ранх тоннаш мехкдаьтта продукци.

Цу цеха хьинаре къахьегаре белгалбаьлна ба П. П. Шуленко, А. С. Кузьмин верте латтача установкин технологаш.

А. ФОМЕНКО,
[illegible]

• • •

Юбилейн сийна тІейхье социалистически декхарш товарни продукци араяхцаран цул реализаци ярах 11 бетта план 23-ча ноябре кхоачашьйй А. Шерипова цІарагІча Грозненски мехкдаьтта чекхдохача завода технологаша.

Завода дахаиро, установкашта [illegible] хьалха латтачарах я Насонов Юрий Дмитриевич верте латтача кхоьлагІча цеха коллектив, Сергеев Тимофей Е[illegible] кулгалла [illegible] № 10 йолчу установкин технологаш.

В. ГОРБАЧЕВА,
А. Шерипова цІарагІа [illegible].

КПСС ЦК-ан СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН

КПСС Центральни Комитето СССР Министрий Советов сецам баьб «Комбикормови промышленноста болх толбара де дезарий хьакъехь».

Сецам тІа белгалдоккх, хьайбаш леладелгеа кон тІера овхьяран леладелген дегІадоаладаре хІана чакхдоахача гІуллакхаша мукха комбикормаш хьеалга дикагІа аІамтІехьаданихарах уж дикагІа хьоеран гІулакх оолангара дика тоаделга аІадохаш хилар.

Цхьабаьхьа, хІанз болх бен йола дукха комбикормови предприятеш техническа кеча хьа тІа я. Керда комбикормови заводаш белкови бедал хьэю предприятеш хьалхара задани отталчa хаман тІехьвосаш кхоачашйо. ЛертгІа пайда масса а мащ мальхерча белкови бедалах. Комбикормови бедала ресурсаш дуккхача фондодержателашта дІаскъаро кхадетт комбикормови промышленность дегІайоатІвага.

Мехка комбикормови промышленность дІахо а толамегІа а дегІаккхувлара комбикормай дакал лакхьара дукхь КПСС Центральни Комитетой СССР Министрий Советой оттадаьд, 1973 шера деча, комбикормаш а хІаьта аштта белково-витаминни добавкаш а производ[illegible] арахоцар лаьрхІача гІуллакхаша дІадахийта СССР заготовкай Министерствана централизованно фонд, чий, жимхьон пропаташ, чкъьарех дахкха хьоарп хьайбаех дахкха хьоарп, дожьара дрожжеш, бІркъе жим, мелассаш хьоанал дІакъоастань екъо шура, баьний хьоар; довкъара фосфаташ, витаминнаш, микроэлементеш, кхьйола биологически заманни минеральни компонентац хьежле. СССР заготовкай Министерства предприятешка хьаш йола комбикормашта белково-витаминни добавкаш централизованно, халкъа бахама планага хьежжа екъа еза, ялта продуктешка оттанача порядагІа.

Жимхьехи шортехи пайда дикагІа эцана а комбикормови промышленноста белкови бедала ресурсаш дуккхагІа тегана а аргйоцаш хилар терна а деш, 1973 шера деча юкъедоаллаху пачхьалкхена дехнача хьатта доахача эфирнодаьтта доахачен культурай гия, боамбе бедала, баьний хьоарп, шекара свеклай хІара центнерах колхозашка, совхозашка, пачхьалкхен кхьача бахамашка комбикормаш (жимхьонтен протаптеш меттел) йохьнега:

	Плана чотах эцаш хилча (килограммаш)	Планал совгІа эцаш хилча (килограммаш)
[illegible]	30	70
пункут, арахис, хлопчатга йола мах, кхтоп, тыква, фенхель, анис, дахтта доахь дея, лен-долгунец, кІохал, горчица, рыжик, рапс, кориандр, перилла, кольза, [illegible], [illegible]	30	60
ялеж	50	100
[illegible]	70	140
клещевина	400	400
советски сортах йола боамбе бедал	8	8
советски (битахье хьоеса бала) сортах йола боамбе-бедал	16	16
шекара свекла (фабрикин)	1,0	1,0
баьний хьоар	100	100

СССР заготовкай Министерства системана тІадахлам пачхьалкхенга шоьн юртбахама продукци йохьарах дола документаш колхозашен совхозашен хьехьехачул тІехьагІа парга комбикормаш йохьилга.

СССР Министрий Советерча мехканта йолча Пачхьалкхан Комитета тІадахлам СССР финансий Министерствана, СССР заготовкай Министерствана, СССР юрта бахама Министерствана дагаьлначул тІехьагІа 1973 шера 1 январе хьатІекхачалехье колхозашкара, совхозашкара, кхьача бахамашкара пачхьалкхено ийнча даьтте доахачен эфиродаьтта доахачен культурай гиях, боамбех-бедалах, юртбахама кхьача продуктех царга йохьича комбикормашта уж хьегенех долча боханий уж хьаарна бола бедал лакбергбоалча боарамо йохьна [illegible] отташаьга.

СССР заготовкай Министерство декхарийла а комбикормови промышленноста лаьрхІача бедала дарригача тайпанта, царгара [illegible] кал дукхагІа хьа а [illegible], керда стандарташ оттае а хІаьта СССР Министрий Совета стандартай Пачхьалкхен комитет 1974 шера 1 январага кхочашо уж чІоагІье а.

КПСС Центральни Комитето СССР Министрий Советой союзни республикашкай Компартей ЦК-ашка Министрий Советашка, СССР юрта бахама Министерство, СССР гІишлошьяра Министерство, СССР промышленни гІишлошьяра Министерство, СССР [illegible] индустре предприятеш хьалхьяра Министерство, СССР энергетикин электрофикацен Министерство хикьерча машиностроене Министерство, Мособлисполкомера Глав[illegible]

(Чекхдаьлар 2-ча агІон тІа).

СОВЕТСКО-ЙЕМЕНСКИ ПЕРЕГОВОРАШ ЧАКХЪЯЬННАЙ

22 ноябре Москве чакхъелар КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Министрий Совета Председателя А. Н. Косыгина, КПСС ЦК Политбюро членалла кандидата Б. Н. Пономарева, КПСС ЦК члена, СССР кхьча [illegible] гІуллакхий министра А. А. Громыко НДРЙ Президентски совета Председатель, Къаман фронта ЦК Генеральни секретара заместитель Салем Рубейя Али верте латтача Йемена Халкъа Демократически Республикан партийно-правительственни делегацера переговораш.

Безаман, доттагІаллин хьелашкахь хилла переговораш йолча хІана [illegible] дагабаьлар советско-йеменски гІулакхаш дегІаккхуьйнара декъашхой [illegible] а оьгІохьа хьалхадолаш йолча кхьача проблемашка хетачоа.

Барт хІоттІехьбеьнна, хилла переговораш итогах лахне цхьаьне советско-йеменски уьйраш за зматтена ярахкхара. (ТАСС).

Юбилейна накъьадолхаш

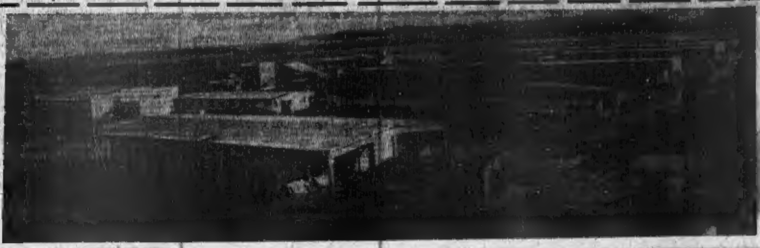

КОТВАЛЬНАРАШНА БАЙРАКХАШ

Ухх шера цІс бетте хьайбай продукташ дукхагІа [illegible] кийчъяри дукха республика районаша ледаьча социалистически [illegible] итоганаш [illegible]. [illegible] лаьрхІай Ведана район (КПСС райкома секретарь нох. Дакаев, райисполкома председатель нох. Алтаева, профсоюза райкома председатель нох. Абубакова, райисполкома юрта бахама управлене начальник нох. Туваев, юртбахама продукташ кийран цар [illegible] [illegible] пачхьалкхен [illegible] инспектор нох. Сутемиов).

ЦІс бетте халкъа бахама план пачхьалкхенега дулл доккара районо кхоачашьйй 141 процент, фуаш доттара — 135, тха доккара —122 процент. ДІадаьхча шера цу хане кийчдаьчул дукхагІа кийчдаьй дулх — 24 процент, шура — 38, фуаш — 27, тха — 12 процент. Цу цхьан хане районе колхозашкара доахан 15 процент дийбад.

Района хьолаьний КПСС обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Советан облсовпрофан шарера шера тела ЦІе байракх.

Кастта дьалдьйрга Шелковской района «Путь к коммунизму» колхозе хьалъеш латта [illegible] хьайбай комплекс. Хенахера лелае лаьрхІа еш к ю. Кердача хьайбай комплексо торо дургьа бохкьна хьайбаш лелаедрий КПСС XXIV съезда решенеш хьайбай продукци дукхагІа яккха аьхна белгалдь декхараш хаман хьалха кхоачашдо. Хьайбай продукци алсамьяккхарна мел хала хьоламе долеш хургьа шоьн хьалъеш латта гІишло.

Суьрт тІа: лаккхерчу тІа — кхода хьалъеш латта хьайхьаре лелае лаьрхІа комплекс, лахенча тІа — хьайбай комплекс чуьра.

С. Хаяхова суьрташ.

ТОРОНАШ Я

[illegible] а на къастийтина тоосона долеш хьайбаш Іаттага дахар фермай болхлой вертера декхар да. Цулхьа масехка а районна долеш тІейхье бааа «1972—1973 шш. Іен заманалъ хьайбай продуктеш йоккхалга кийчъялгах алсамдаккхар дукха хьайбай бахама болхлой ЕррегІсонзин социалистически яхь йоарлахра» бола КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС сецам. Кхи а лаьхарегІа къахьега доьш цу ссо долл хьайбаш лелаьдераша. Масала, хьалхаьтте долеш Магомедова Буша ухх шера пламагІа хІана кхоьйче Іаттагарна 2000 килограммаш шура яккха айпа ю. Цхьабаьхьа, ер бутт боьш кхамодна зайн кхочашьна дегдй ка. [illegible] ухх шера дулх пачхьалкхенега дохкар [illegible] 125 процент, шура [illegible] план 108 процент кхочашдир торонаш а совхозе.

М. АХЛУЕВ,
[illegible] района «[illegible]» совхозан партдарган секретарь.

ДУЛХ — ПЛАНАЛ СОВГІА

СССР хьанье Нохч-ГІалгІайчоь автономин 50 шу дозаре сийна шерра социалистически яхь а йоарлахь дика толамаш доехаш къахьега бе Гудермесе района «40 лет Октября» колхоза хьайбаш лелаьдераш. Дукхаа тІехкхоачаньйй цар пачхьалкхенга дулх доккара ухх шерара план. ЗаданегІа доахда дезаш хиначул кхьана ухх шера 80 тонна дулх докха дезаш бар колхоза хьайбаш лелаьдераш. ХІаьта цар хІинца 170 тонна дулх дехкаъ.

Х. МАГОМЕТОВ.

ФЕРМЕРА ПОЛИТИНФОРМАТОР

Сунженски района Ленина цІарагІча колхоза № 1 йолча шурай товарни ферма кхотаьнна цхьа бартбола коллектив аІамагІванийттай. Цуьна верте латт къона коммунист С. М. Саламов. Колхоза парткома политинформатор шин цох. ХІьта цанйх бакна тема чІоагІбеш, хьайбаш лелаьдерашта юкъе кастаста политинформацеш ю цо.

ХІора шарда вера политинформацей [illegible] [illegible] аз, хІаьта цар тема бе-бе а хул. Дина чулоацам болеш ер «Советски шурий мах яхьча» тема дукха хьа йоацаш цо лх политинформаци. Хьайбашта кхомбеш доккьар декхара, хІора доарнига цІеньвь шура хьалиннийтара а доахаана доагІа доал даре а тІедерзаде дер цига цо дал къемьаль. Хоадамболаш дейцар политинформатора шура дукхагІа, дикагІа хилийтара де дезачох.

ЛаьрхІа кийчъю нох. Саламова СССР-и Нохч-ГІалгІайчоь автономин хьанъ 50 шу дизаре тетань беседаш. Цига цо дуьц вай мехкабахана дуьхзана къамех болча вайа юкъьера доттагІал чІоагІлуш а пятилетка шоллагІча шера задани кхочашоьре оарцагІйьлна цар шерддача хьинарца къахьегам а хьалар.

ДІахаьна замаи дуьхена гІуллакхаш теган а тІехье кийсчун да сайне юкъе. Цудукъа хьайбаш лелаьдерашта лаьрхІа «Ислами [illegible]» хаача тахан политинформацеш дир цо.

Дика кийчъьйй политинформатора ферма цІе утопек а. Мукъьача хане керда газет дешз, телевизорга хьажа, приемникага ладогІа йиш а хьайбаш лелаьдераш. Ферма коллективо социалистическим яхь итогаш мана гургІйолча моллаге хьагьетт. ХІора дешне ю цига кхоаш. «Тахан хьалха латтачи Доска гІо хьахаш яхь хьалха латтача доахан доттачул портрет, шура [illegible] [illegible]. Кераре-кара тела ЦІе вимпел лу белгаланнечоа. Октябре тІехьарча денош дикагІа долча декарш але цІе хьалхар Сулимова Хаас.

БоагІача боарама а цига гойтара бтицаш а. «Сийне хийла советски къаменаш», «Ленин Гермкехь» аьа стендаш а утопоше. Юбилейни цІейне сийлена накъьабахарах хьайбаш лелаьдераш тІаььна дукха леццум плакаташ да цига.

«1972—1973 шш. Іен заманалъ хьайбай продуктеш йоккхалга кийчъялгах алсамдаккхар дукха хьайбай бахама болхлой ЕррегІсонзин социалистически яхь йоарлахра» бола КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС сецам фермо болхлошта дІабоахйтан хьаьхна дьид нох. Саламова. Сецам тІа белгальь мероприятеш чакхьяра оарцагІйаннча цо ю.

И. ГУКИЕВ.

ГОРОД ГРОЗНЕ ЗАВОДСКОЙ РАЙОННИ ХАЛКЪА СУДА ХАЛКЪА СУДАХО ХАРЖА КХЫ ТІА А ХОРЖАМАШ ДАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Город Грозне Заводской районни халкъа суда составера халкъа судахой дукхагІа хулийташ дараца дуьзадениа, халкъа судахой харжа кхы тІа а хоржамаш дара лорийла хьакхельнча 1967 шера 21 январерча РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Указа 3 статьяга хьежжа, Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума сецам бу:

Город Грозне Заводской районни халкъа судахо хоржан № 4 йолча хоржамай округе гІодхе 1972 шера 24 декабре кхы тІа а хоржамаш латта оттаде.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель К. ОЗДОЕВ.
Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКДОКИН.
1972 шера 23 ноябрь.

ВАХАРЕРЧА БАКЪДАРИЙН ИСКУССТВО

22 ноябре Москве Союзий ЦІен Колонни зале дІахо бохх бир РСФСР художникий кхоьлагІча съезда, Советски Росси изобразительни искусство гойташчуй дукхача къамех латтача коллективаш вниклеша чІоагІа уйла тІайохийтаен дуьц шоашта хьалхашка латта декхараш.

Романтика край к. аьлла А. Н. Алексеева, СибарегІе (Иркутск). ХІаьта шера указа боагІа шин эзар сагата дІаккхоачаш бола къонд къахьеганхой. Из йоккха край чІоагІа дегІаро искусствай гойзамчий творчески уйлаш гІовттаьй, йоккхйий хьадак темаш хьалхолларе цар дегаш уралттаду. Боарам боацаш чІоагІа лакхьенний СибарегІарча художникий творчески организацеш гойзаш. Ше къамеьд деш совхтски живописецеш чІоагІа уйла тІаахийтар искусство цІахо дукхагІа йохийтар, белгала аьлча, дІахо лела выставкаш шерагІа аІамагІ [illegible] лоархІаме хилара.

Съезда гойбунера лакови миниатюра гойзалах дийцар Палехерча художникa Б. М. Ермолаева. Цо белгалдаьккхир Палехе, Мстере, Федоскино болх бена къонача кадрой профессиональни кийчоенга чІоагІа уйла тІаяхийтанза вог да хилар. Тахьнарча ден халкъех декоративно-прикладнойн искусства произведенеш тІехьа тІайоагІача тІехьенашта юхейттара проблемаш хетадир хий къаьдсьд А. А. Левшорс (Москва).

Шоай творчества СССР хьанъ 50 шу дизара баха боагІача тайпара накъьабахара хетаю столичии областа художникаша, аьлар Н. Н. Крапивина. Столицерча выставочни шин залей Подмосковерча ялх городех шера оттаергьа шоай организаце тІеьшь пхь шу дизар белгалдоаккхаш бола гойзамчий гІуллакхех бола выставкаш-отчеташ. Эсий искусства дикагІйола традицеш дІахо хьа а яхьаш, дегІа а кхувлаш, советски халкъа вахар бакъ хьальохха гІеру столични областана художникий, дьаьсьраа Подмосковне къахьегамхой ше на хьа бола образ хьа а кхоллаш.

Татаре художникий Союза правлене председатель Х. А. Якупова цийх къамельна дикка дІокха дехьа кхийтаелий выставкий балха анализ яра хетадир. Цар, цуьна хетарех, новкъостал дьац дукха организацен творчески дегІаккхара, творчески категорхой хьакхебарь. Живописецаш предложени елар Москве автономни республикий художникий выставкаш тоттаелга традицоьни хилийта хьана.

Съезда дехьаш [illegible] цьарошал дуьн къамелаш [illegible] Закавказье республикий творчески организацей цІарагІа Т. Т. Салахова, Соедин Азец Казахстанца изобразительни искусства гойзамчий цІарагІа узбекски художнико Р. А. Ахмедова, Лихачева цІарагІча московски автозавода болхлой цІарагІа слесарь коммунистически къахьегама ударник А. Н. Минкина. Съезда декъашхоша тошахо морщал а дуьш, СССР архитекторий Союза правлене хьалхарча секретарь Г. М. Орлова дийцар КПСС XXIV съездо художникхашта архитекторашта хьайхийна отталдьна декхарш.

• • •

23 ноябре Москве дІадо бола бир Российски Федерацен художникий III съезда.

Съезде масаьаа раьза а волай сецам тІейийцр. Цу тІа Российски Федерацен художникаша хьажийлаху, бакьахьарча гІуллакка — советски сага эстетически кхетам балара шоаш дІахо йодача хана а Ленински Коммунистически парте таламе гІоьний дика хилар.

Художникий Союза правлене ревизионни комиссий, хІаьта шитта СССР художникий съезде болийта делегатий а хержир.

(ТАСС).

БАЛХА ЮКЪЕЭЗАВ ХІАРА КОММУНИСТ

ПАРТДОКУМЕНТАШ ХУВЦАРА КИЙЧО Ю

Партдокументаш хувцара кийчо еча хана производственно-товарни контора коммунисташа шайн терхам таханарча дер эттара доархІамеча дешашта тІаухийт. Пятилеткан заданеш кхочушъяра лоаттабеча къовсаме цехови партийни организацей лоархІам лакхбе, производства экономически эффективность, къахьегама оцсарле айе, СССР-и Нохч-ГІалгІайчен автономин хьаь 50 шу дизара сийна йоржача социалистически яхь дешхола партийни кулгал тоале гІерт уж.

Тха коллектива дика хамаьккІ хьийжа дІабахача итт бетта. Дерригача техника - экономически гайтамашта заданеш тІехкхочушъьяй. Планал совгІа ехка продукци бІаьш эзараш сомий мяьха я. Къахьегама оцсарле планагІа лифрхІачул 5,4 процент тІех я, планал совгІа баь пайда 200 эзар сом хилар.

Партдокументаш хувцара кийчо еш оаха боаржабьча балхо тха партийни организаце чура вахар шийн чулоацамца чакхдоахача гІулакхашкен диллийя кхы а дІахьегІа даьд. ХІанз хьалдача цхьан лоастамагІа бу шийн болх парткомо. Цехови парторганизацей гІулакхий дукхагІа тарко ю, производствени дешаш къестадеча цар лоархІам лакхбу, коммунисташтен коллектива членаштен тийса хетым лу.

Уж дерригаш дешаш партийни собранешкен парткома заседанешкен цехови парторганизацейн партгруппайн секретарашца совещанеш еча хана дуьш. Из бахьан долаш дика дІелиай коммунистий инициатива, шоай парторганизацешка чакхдоахача гІулакхашцара цар бехктохам лакхбьб. ТІакха из ІалашдеІта дІадеhан ма ййй КПСС ЦК майски (1972 ш.) решенеш а.

Партдокументаш хувцара кийчо яра хетаеь цехашка ьеча собранешка гучадьлар коммунисташ из лоархІаме хампани шоаш лелабеча гІулакхий хьажар енца чакхьекха дага болга.

ХІанз предприятера 326 коммунист производства эффективность лакхъяра вамъяри ледаш за. ХІаьта уж балх беш болча 12 цехови организаце цар деннл, бехктохам, дисциплине чІоагІъяра тайн-тайн ... парча формаши методехи пайда ийбу.

№ 1 йолча цеха партийни организаце болх беш ва оператор Ключников Михаил Сергеевич. Дика къахьегамхо хиларца партбюрос лаьрхІар общественни балха из дукхагІа юкъеоза. Юкхьанца шийн участкерча нахапа беседа елта гІадимлар пупна, тІехкха партообрание цхьан дешах лаьца къамаьл делга. Дукха ха ялаледьа хувцавелар сег. ХІанз цо кулгалдеш йола цеха хальа тІахьожамкой группа энергоресурсаш кхом беш дІаякхйтарга, междаьтта продукташ кІеаигагІа йоаьрга диллача ерригача предприяте хьалха ятташ а. Иштта коммунисташ хьалкхебелта чІоагІа пайдане кІаца долга кхеталеш да тхо. ХІаьта из деча хана лоархІаме да хІара коммунисташ оамал, пух безам, из малагІа гІулакх дикагІа кхагІдаргдолаш ва хар.

Партийни поручанеш таларца беррига парте кхеташ общественни балха юкъеоза гІерт тхо. Цара боагІаш бола-кхетам балара парен боала пайда Ідальмате боккха ба. Иштта мах бе безаш гІулакх да коммунистий отчеташка хан-хаинахьа ладувгІалга а. Цар йиш хулийт хІаране КПСС Уставон Программан дІадехараш мишта кхочашду хьожаш тІахьожам доаттабе, лоарзагІаьмнав нийсве, цар теркам диим корта болча дешашта тІалоаттабе.

Масала, № 2 йолча цеха партийни собранес коммунисташа М. М. Пашнас, А. Е. Душинас яьча отчеташка ладувгІаш невкъосташа дукха хаттараш дир, цар шоашта енна поручанеш мишта кхочашъю хар дуьхь. Цейгара йолабенна ерригача организацерча коммунисташа шоашта тІадехка гІулакхаш кхочашдара дош техка баьдар уж. Цу собрана коммунистий лаьмар эйдарa, цу парторгІанизаце бу болх тоабара доккха новкъостал дир.

Дукхьал укх шера итт бетта 165 коммунисти отчетага ладийгІах тха предприяте.

Шера пайда эш оаха къастахъстача коммунистишца ера беседах а. Из деча хана вехa къаьстта теркалду хІаране шийн яьангарни лоархІам мишта кхочашбу. Беседаш ера график оттаьй. 32 парте членаша беседаш чакхйоахарга пехий партбюроских, парткоме, райкоме. Царна ба производствени гІулакхаш партгІа кхочаш яп деш, общественни вахаре шерра дакъе ца лоацаш, къахьегама дисциплина тахаш бола коммунисташ.

Парткоме вийха хилар коммунист ноа. Курбаков. Цо № 3 йолча цехе къахьега 20 шу даьнная. Юкъьаша грузчикалла, тІакха наладчикалла, хІаьта хІанз операторалла болх беш ва. Цо уж декхараш во кхочашду ала йиш яц, баьхьа шийн участкера болх е новкъостий гІулакхаш бахьан ше коммунист хилара тарра йоагІаш йола сагото еш ваи из. Цул совгІа пинь партийни взыскани йолаш ва, мехка волаш балха варах шиъа кхойтталагІа алапех вамккхав, дукхьза собранешка хритика яьй.

Парткоме цунца хиина къамаьл Іимерза дацар, бакъда, из шийн гІалхтах хІанз кхийттаб яла долагІа цо цеха вахаре лоацаш лаькъага диллача. Цу тайпара беседаш яьй оаха 26 коммунистаца.

Теркам тІабахийта лелабу оаха партвзысканеш йолча коммунисташца беш бола балх. Цхьабола коммунисташ ба массехь выговор йолаш. Царех ба из. Оганесов, Шомин. Цу гІулакха Іаьха шех а бiц уж новкъостий. Болаш ба хьакха партийни бехктохаме эзхинеш пул тІехьагІа шоешкаса дика гІулакхаш мара ца гойтарге бола коммунисташ. Царех ба из. Резниченко, Трофимов, Ткаченко. Оаха догадарца КПСС Заводской райкома бюрос пу бехктохамах мукъабалийтаб уж.

Коммунистий [illegible] дукха даьхаб партгруппашка беча болх тайпа да. [illegible] хІара [illegible] ба. Цар [illegible] ка [illegible] в но а гІулакхаш [illegible] стаира [illegible] да.

Хьахийна [illegible] электроизоляцион [illegible] установка партгруппа. Цун секретарь Сарычева Анна Васильевна я. Шийн коллективе чІоагІа сий деш я из. Дукхача хана къахьегаш йолча пун йоккха балха опыт я. Мехкдаьтта чакхдоахкхача заводашта вахха дикка йола межкдаьтта кийчче дезаш ба цу участкера къахьегахоф. Пхе шера вІаштта коммунистически къахьегама участок яха цІи дІа па хецаш яьбоагІа уж. Шийтта коммунист ва цар партгруппе. Цар сий долаш лелаю парте членаш цІи, шоай коллективе шерра политически организаторски болх чакхбоахк, производства эффективность лакхъяра къовсам лоаттабу. ХІара толлагІовла коммунист рационализатор ва. Масала, коммуниста В. А. Шевченкос укх тІеххьарча итт шера 50 совгІа рацпредложенеш еняй. Хадданза къовсам лоаттабу группарча коммунисташа установка технологически процесс тоабра, кердадар балха юкъедахьара. Из бахьан долаш укх тІеххьарча яхе шера къахьегама оцсарле моази лакхъялий участке, ІалаьмаТе дукха дІаяла даьа нийсача продукце дикал дакхьеча я. Цудухьа толамца кхочашдю аттув бола цар СССР-ен Нохч-ГІалгІайчен автономен ах бІаь шу дизара сийна тІаийца социалистически декхараш.

Цхьайолча юкхьанцарча партийни организацешка хІаьа а нийсъхуш ба общественни вахара шерта доахе коммунисташ. Из шира хургдацар, нагахьа сайна цергара доагІар хиндо хьадехаре.

Партийни организаци тха коллектива дог долгІа хьагІйташ дала оаа. Из хьаьта гуш хургІа нагахьа сайна хІара коммунист бехктохаме хеташ шийна тІадилла гІулакх кхочашдеш, производства а вахаре а дийгара хьогаш гойташ хулe.

А. КАЦЕВМАН,
производственно - товарни конторa партбюро секретарь.

Грозненски «Электроприбор» заводе йолагІча цеха болхлоша дика лоархІаш сийдеш ва стаочник Зайцев Анатолий. Завод болх бе йолаеча дешa дика ва из. Цу шеранка йоккха балха опыт йоаьй цо. Новкъосташта хьохаш а тамаш дІанн [illegible] норма 130 [illegible] ва. Цурхьа [illegible] хьаьлара [illegible] ца [illegible] кагІ [illegible] чакгІаьй цо.

Общественни балха тІа а хьено ра дакъа лоац цо. Массаза кІелен лаэзан кхочашду цо цеха партбюро члена декхараш.

СУРТА ТІА: болх беш ва стаочник А. Зайцев.

М. ПЛИЕВА сурт.

Декхараш кхочашдаьа

[illegible] совгІа 600 эзар тонн халкъа болхама мукъ дІа-оха бахьай Грозненски [illegible] депо [illegible]каша. Цхьа бутта 20 дийнa хьалха кхочашдаьа цар шера тІаийна йоагІа социалистически декхарш. Цу шу чаккхалакхьа планагІа лаьрхІачул совгІа кхы а 50 эзар тонн халкъа болхама мукъ дІа-хьа бахьа социалистически декхараш тІаийнар депо коллектива.

Дерригa денга дукхагІа хул производственни заданеш юбилейн сийна тІаийна социалистически декхараш тІевкхочашдеш бетa бригадаш, вехий коллективаш. Социалистически тиле хьалха аттаьяйте кхеба а тепловозаш машинист Кротов Василий. Калюков Петр, Гевель Владимир, Григорьев Иван, кхибараш керте дита бригадаш. ХІанз уж [illegible] а 1973 шера [illegible] къахьегаш 1.

ХІара совгІа норма 120—130 процент кхочашдаьаш коммунистически къахьегама ударникаш Чижунов Юэо, Лобезко Анатоли, Гриценко Василь [illegible].

Г. ДОНОВ.

ЛОАРХІАМЕ ДЕШАШ ДИЙЦАР

Укх денашка Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Советe республика гороски [illegible] [illegible] депутатий Советий исполкомий председателий [illegible] хилар.

Цига дийцар укх тайпара дешаш: продовольствени товарий баьача бахаре дешаре гІулакх тоадарах.

Хьайбий продукции [illegible] яра халкъа болхама [illegible] кхочашьарах.

Хьалкаре дешах [illegible] дешашка хьалкашта [illegible] дир Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета председатела заместитела С. В. Синельникова, иолагІча дешах — Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета председатела хьалхарча заместитела А. М. Слюсарева.

Цул тІехьагІа республика городаша, юрташа, поселкаша хоаьрен тоабраш мероприятеш кхочашьярах дийцар совещане гулабеннараша.

С. БЕРДОЙ.

ВИЦ МА ЛЕЛАХЬ, ВОДИТЕЛЬ

Машинаьхьа переезд ядича транспорта кхераме моттиг я. ХІаьта укх шера 3 октябре кипечунга хьожаргда ваь.

2128 километрера Грозний — Ханкала участкера переезд дежурни волаш я, меллагІа болча [illegible] Іалашъаь а я. Из дерригa а автогужевой транспорта гкерамале Іалашъяра лаь из. Бакъда, цуи уІйй е дага вацар «Чечингстрой» УМЛС ЧИГ № 77—30 «Волга» тІа вагІа шофер вар А. П. Широков. 22 [illegible] автогужевой транспорт машинаькъа переездах тІехъялара бокъо ца лу светофоро сигнал тертал а ма ец, къайла латтача шлагбаумал тІех а вальнa цела тexa из боагІача пассажирски поезда чоплоэоза ше мавоаха тІаккхийтар. Машинист сов ба, цо вохаш хилар бахьан волаш А. П. Широков ца вуаш висар. Бахьда «Волга» яар экстренни тормозаш а тaха поезд совалкъо хайлоэоза, машинисто. Оаш уІал йиш эоаргІе шолла бу хьал ханикъ поезда чурча массажираш.

Шофер А. П. Широкова автогужевой транспорт машинаькъе переездах тІехъволаре бокъоний 3-гІеи 5-гІеи параграфаш толхаьй, паччахьалкхенна доккха зе [illegible] машинаькъа транспорта [illegible] меттара баьшхаб машинаьхьехьонта из бахьан доладикка эшам е бехк а хиниаб. Цудухьа шийна боагІаш бол бехк бе бейe сихвеннача водитела А. П. Широкова.

МассагІ ба уж «ТІехъвалаьлой хьажи соэ, кхы шофераш! Новкъостий водителаш! Шоашта юкъе лаьхчашта моттиг йоашита дІахийта, уж дІаца да [illegible]. Автотранспортни предприяте кулгалхой декхар дайле бе водителашкара хьагІа хьахеха, цара машинаьхьа переездах тІехъволара бокъонаш йоазийташ кхетувташ цхул тІехьагІа мара уж [illegible] ца бутлайта, [illegible] кхочашйоi хьожаш хана тІахьожам лоаттабе.

Виц ма лелахь, водитель: поезд 33 секунда тІехйоал даьа, паьа йолча хаина хьалха дІакхаца а веле сихвелча хьайна а кхийнара а Іайха тІаоттабу кхерам дацадагахьбалахь!

М. ЛОКТЕВ,
машинаькъа Грозненски дистанце начальник.

«Нефтегазпромавтоматика» (СПКБ) Грозненски опытни заводе дукха болхлой ба іlаинзлехьа пятилетка дхьадагІча шера чотаж дукхакра магсъара продукци хийтьа. Царех цхІ а ва монтажница Пущенко Валентина Николаевна. Юкъера лаьрхІача сменни нормин 130—140 процент кхочашъю цо. ХІаьта Валентина Николаевна хийнна продукци дикагІа бол ба а хул.

СУРТА ТІА: болх беш а монтажница В. Пущенко.

[illegible] сурт.

КЪАХЬЕГАМЦА ДА ЦУН ИРАЗ

Вай республикерча къонача предприятех ца! я «Пищемаш». Дукха хи йоцаш кх болх ба йолеенна итт шу белгалдаьккхад цун коллективо. Итт шу... Цу юкъа эргаьлна хувцаенная завод. Ніа беннаб цунга. ХІаьта пупна цхьана йоккха опыт Іоаьй предприяте болхлой классо а.

Дукх ба укхаза къахьегамна шоай сий даьакха бола нах. Царех ва Израилов Хизар а. Цоа кадер дукха вахар со цо къахьегама [illegible].

Котельно - сварочни цех... Вилхах чуййна бoaдх болхлой. Цхьабарай сварка ер баьжеш слесарни балхаш кхочашдеш... Цеха тховнах хьалъалдача арано бёча балха кулгалдерт эпикьерча, гІийлача дегІара хоза юкь - сибат доал къонах. Кулгаица дІакьез цо кранольщицай во дезар.

— Из ва слесарий - котельщикий бригада бригадир Израилов Хизар, — цуигахьа дІахьалар цеха начальник Ильяхатов Ризван.

Аттайерах дакьабац Израилова къахьегама некъ. Халео бирсх хийпад Хизара берал. 1944 шера дар из... ЦІаьхха кхийттача халача лазарах кхелхар цІен да. Дезале лаь бер дисар. ХІаьта берий нана а, цамогаш яр. Бераштa юкъа воккхагІвола вахайтта шу даьнна Хизар школе дешаш вар. Бакъда, вIегІача зевзена лакъагІдалкхар на цунах. Киргизе стодерча Фрунзерча «Сельмаш» яхача заводе балха вода из слесара говзал Іеме. Цу хана къаьстта кІамаргІа завод предприятека болхлой кулгаш... вIйа хьаьа, мехка массехьа [illegible]. Слйлах - бохкхача Дай-мехка тІемо мехкерча къахьегам тІара боккхачар дукха вах.

Лоханча ваьа слесара говзал йоргенольз Хизарь. Цхьабехьа, балха «хьайленарo цу нура гулаомалар [illegible] [illegible] цеха мастер Антоненко Николай.

«Сельмаше» кхетабир цо бокъонт [illegible] къахьегам. Укхаза тоссалелар шу тІа Іоала доаа доттагІал. Эрсий, киргизаш, немций, казахаш — берригаш а вежарий а хиинa гІо де гІертар-колчий тІамигача сага.

— Цу хана пупна болх бьёча Вахкаев Зейнаe дуаш: «Цхьана болх баьй вееи Хизерен «Сельмаше». ХІамах сахатаці, сига оаха цхьана къахьейгача хана дийгара гІалае ца доалийташ, шин цІи дукача овгІоралъара нара дІк ца йоалийтеш хьаьера Исраилов.

...1967 шера Шела раиона ва хелла Октябрьское яхача юрта наьльа нахьа дІахьоагІа Хизар.

Дукха ца лелаьаьа хІара Исраилова Шалински машиностроительни заводе дарвханагІоа завод цьелнаш латтинга. Ха хІа ца болхйташ цига бакха вода из. Тайптайпара оборудовани лІкашагІоа чеча йоккха хІйие лайкар цо завод пхьадача.

Б ОККХА кхаь хилар Хизара Аргуна «Пищемаш» ише завод болх бе йолалу ааида шийна хьахезача. 1962 шера цига къахьега вода из.

— Со укхаза балха веннча хана — дуаш Израилова, — дукха халонаш хьалкашка эттар совеа со новкъосташтен. Тоаьаш бацар болхлой. Хьадаш а доглелашан лиевр. Цхьавза кІиралдемонка а йоц бe бевзаш ийслора.

Завод шийн лерда тІа отта болацча хана вІашагІъехкаа бажлайар бригадан. Царех цхьаненнe кулгалдо еттэвар Израилов. Кулгалхошта хоаржхиинар дола тоазанчах дика кулгалхо а хургвоита. ГІалат баьизар уж. Коллектива цуй сий дар шийн бергаш доаза да. Укхаза ше балац дехача хана декахьа шийн кІнерга говзалы йоккха совгІа балха юкъескхиkа ца Іеш, керда балха баьлача къонача болхлошта хІайъех Исраилова.

Лоаьарча рабрин слесарь кадарах терра шийн дІе заводе дІахаламбай Хизара тІехдиша говзанч ва шина. Цул совгІа цо карзарзаьый дукха смежник говзалеш а. Кхьча бригадан тІех кул цо кулгалйоча коллектив толалиа. Цо кхиттарoй говзаргІа вІашагІтьаьн тайп-тайпара машинаш.

Израилова шоагІа дукхаза новаторски творчества, массехь корадоагІа дувла производствени хьелашка оттадаь декхараш, завода дукхагІа пайда баргбалча тайнара кхочашне бийн бола гІулакхаш. Израилова кулгалд бригада 1972 шера йоллагІа шортала четха къахьегам я.

Котельно - сварочни цеха арахоча еа шера продукци цул бригадана тІачІоагІъю. Хов предприяте кулгалхошта, инженерашта, конструкторашта Израилова дІанах оакхетаж болаш, «ношо кулгаш долаш ваьа».

Цхьа заводе хоза хьакар ал йиттг чура шукаж йола ішгаш вІашагІйолла кел дьица. Чоалхам бер болх. МоллагІчоа ва булургіб оннкагІа кхетадора заводо!

—Оаш бетта лоаь тха бригада баллала [illegible] болх, — аьар Хизара кулгалхойна.

Раьза хилар уж цун дехара. Ха ца къовсаш, ерига аерал, кхетам тІабахийта вІашагІъелар бригадо керда машина.

Тхьаь барк! шу ца Израилова слесарала болх бу. Царех ва шу. «Пищемаш» заводаша дІахийтад.

Къахьегама дe бистадальча вагахь шйй хеппалл гІазахь йол дилац Израилова, цо кхочашдеш йола юкъара гІулакхаш чакхдаха сон ца заводи управлена. ХІаьта уж дукха хул цун. Укх тІеххьарча дешн шера профсоюза заводской комитето [illegible] хьахоагІа, кул совгІа ца ва предприятe кхериллаш техника дойнера общественни инструктор. Цу дешхиар дикa доаргІаьу бригадир.

«Хьалaмоа къахьегамо сага баркат хатта ца Лье нaм даьчоа балаш да оаймада. Иштта хилар хьагойт Израилов Хизара вахаро, цун къахьегама эзьаар. Лаьна маь бийб цун къахьегама [illegible] парто правительство. Ленинска юбилейн медаль, «Знак Почета» яха орден — уж паччахьалхан совгІаташ деп коммунистически къахьегама ударника вахьа тІа.

Р. ЦОЛОЕВ.

Нохчий кхалнах — доаркаш

Иттех шу да тха совхозе нохчий кхалнаха Тайсуева Халажан Муслиева Бувеси доаркаш болаш болх бу. ХІара кхоабача Іаттагара шура еккхара планиш тІаийду социалистически декхарашн дешн тІехкхочашдеш дьабоагІа уж. Цудухьа совхоза шурий-товарни ферма дикагІа болча доаркех лоэрзІ Х. Тайсуева, Б. Муслиевай.

Укх шера хІара кхоабача Іаттагара 3000 килограмм шура ехка социалистически декхар тІаийцадар цар. Ноябрьска цІей тІакхочаш 2060 килограмм шура а йоаккхаш шоай дош тІехкхочашдаьа цар.

Берригача советски нахьад дезе цІей — СССР хьаь 50 шу дузе юбилей хьалхалe къахьегама толамашца оаьа лаьрхІача доаркаша Тайсуевеи Муслиеваси хьалхар кхоадаш балха тІа. Цу шакхакаледьа плана совгІа кхы а дукха шура йоаккхаргья цар.

Лакха оцсарле йолаш къахьегарах совхозе меттал районе а шоай цІерей дІайоaгІаьтай цу доаркаша, массанахьа дикаица буац уж. Болх бе хари доаза толамаш белгал а йоахаш хьайбаш лелаьара шоллагІча степена мистерал бійi цара.

Шоашта ховчол кхолчам бош боадача доаркашта Тайсуеваси Муслиеваси цхьадаш лаьхъю шоай балха говзал. Боккхача базамца дІазлу шоай дІаьлий опыт къоначa доаркашта. Дукхала а сийлен грамоташ маьхера совгІаташ тІойнад царна дика болх барах.

Н. НЕСТЕРЕНКО,
Ставропольски края Нефтекумски района «Ачикулакский» совхоза болхлой комитета председатель.

ДОАГІАШ ДЕННА СОВГІАТАШ

ХІанз бетта иттаи шерал кестернаш кийчъю Грозненски васопни депо промышленно - пропарочни станце. Итт бетта планагІа лаьрхІачул 9 эзар совгІа кестерна кийчъяь цун коллективо.

Промывальщикашта юкъе Выприцкий Дмитрий Климентьевича лоагІа кхеторош кийчъяь сиг вах хьаш дуьш. Цхьа минут ха эехьа йоаш цун. ХІара цистерна цІенъел 40 — 50 минут кхош Дмитрий Климентьевича. Цу гІулакхо торо хилийтай планал совгІа массехь бІаь цистерна кийчъе. Яхье хьалха ва коммунистически къахьегама ударник Дмитрий Климентьевич. «Кизлбесла-Кавказски магистрале» дакъа йола промывальщик яха цІи «Машинаькъа транспорта социалистически яхь отличник» яха наьсха тІа йоалаю знак еннай цунна.

Г. ФЕДИНИНА.

СССР хьаь

50 шу дизарга

ХАЛКЪИЙ ДОТТАГІАЛА ЦІЕЙ

НАЗАР МАТЧАНОВ,
Узбекски ССР Лакхечарча Совета Президиума Председатель

●

ЯИКАЛО БАЬХА ГІАИ СПУТНИК СИГАЛЪЯДАРИ

Узбекистан — Лаьтта тІа вах йоха болабеннача хаьнагІйолча моттигех ца!; эзараш шераш хьалхагІа дена хьаоагІа цун исторі, хІакта юкъерча бІаьш шераш моримашкарча говзалцa хаь шоай тайпара памятникаш далІаш хилрах дерригача дунена йовзаш йолча узбекски городах Самаркандах Рима хоиара я оал.

Цхьабахьда, нагахьа сайна кукъа бІаьш шераш хьалхагІа дийі хьалоагІа тхa исторo, дикагІа дІаргагора, хийі доацича эьссиче яра гІодле шорттaге гІа боадаш йоагІача пикадаца хийслича месаргІолаш хале, Узбекистано даьккха тІеххьара ах бІаь шу хьидда йоача космически ракетака кийсдергдар из-м.

Октябрьска революци коттььиначулa Советски Социалистически Республиках Союз хьаьчули тІехьагІа дІадаха шераш Узбекистана чІоагІа политически экономически прогресс йолаш ха хиннай. Зьалав ремесленно - кустарни промышленность юрте боахаме феодально - патриархальни отношенеш йолаш хииначa паччахьа Росси тІехьайнсача юстарча моттигах, капиталистически дегІаяра стадe юкъе а юташ, нха бола индустриально - аграрни социалистически республика хиннай.

Из бакъдеш йола факташ сов дукха хилерах эттара дикагІа цо хьахьожаргдараш ца моржача валах со.

1917 шераллa хІара бІаь узбекахь веатке барайтта йоазув-дешар ца хоаш бар. Революцо дІадаьккхад йоазув-дешар ца хоaлга. Тахан 3,5 миллион, вешта аьлча Узбекистане бахача вахах кхоалагІа дакъа хІана бец ашка берана,— школьникаш. Эггара хьалхара цун — Среднеазиатски университет — 1920 шера йиллай В. И. Ленина хулг кадаьча декретагІа. ХІанз тха я 39 лакхерен 168 юкъера специальни дешара заведенеш. СССР Іилмай Академе институташка къестаю ядерни физики кибернетикай, биологе, сейсмологен геологен проблемаш. Республике болх беш ва 588 Іилмай доктор, 8 эзар гаргга кандидат...

Советски Узбекистана индустри — уж я СССР-я гІулакхашкеи дукеи 93 мехка экспортен ухийта продукци арахеца хІандарча тайпара йола 1300 предприяти. Республике хьаеш йола ерригa продукци 1924 шерашa нийсенча 118-зза дукхагІа хиннай...

Цхьан хана, революци а хиналa гаьна хьалагІа. Узбекистане лаьттан чоьиш хилла я валешхиннай. Советски Іаиахошa даьча толамаша Советски Союз хьахинача хьалхарча шеррашие а деиз херцадьа из. Республика лаьтта чоьшка йоаж газа, меддаьтта, кІора, сийрда бесаш долча металлий йоккхий запасаш. Масала, Газлера, къьвьарча Бухарина юккера, газ йоалла моттиг чекха эттара йоккхагІаваех цаІ я. Уккхазар СССР европейски районашка яхай дупен тІа эттара йоккхагІйола газопровод...

Республика юрта бохамa сибет — уж а чІоагІа дегІаьдка механизировани, хроимчаьжа хьалаттача премех пайда эцаш шоай доалахьа 227 эзар трактор (13 говра низ лоархІаш), 29 эзар бамби боахь агрегаташ, ах миллион хІана ца дена йыийола юртбоахама машинаш йолаш йола колхозаши совхозаш (колективни паччахьалкхена боахамаш). Средни Азерча ахархоше мел хьакха ха хий ца тоьаш. хІара хи тІадам беза болаш яькха хиларах. хІана аьлчa лаьттага садолйта. низ бала йиш яр из чара мича хинийх, из хьоахадача даргаш республика хІанзарча хий лехкачен мелиоративни сета боарамаш: 150 эзар километр. Хий техкача лаьттай дукхала хиллача дуппен тІа эттара хьалхарча моттигех цаI хІалоаш Узбекистано. Йоккьа лаьтта Іалаьмате цара арешаш дийнъяр советски заманаь тха истори чу хиннача эттара йоккхагІча эталоний нура аьгге.

МЕЦАЧА АРЕН БЕРКАТ

Н ИЙСА йоацача хІо са баргe кеп йолаш, малхболахьара Сыр-Дарья кхача хииа къулбехьара Туркестански лоамашца къилбаселa - малхбузехьара Кызылкум ахча гІомаро кьечалленашца багІуш болаш йолча шерача эрених дІаяхача хана навкъа ихараша Меца аре дьала цІи тиллай. Меца хьинад — хий ца хинналь. хІаьта тха халкъа кица да: хий кхоачалуча — лаьтта а кхочалу, ахаш.

Дукха бІаьш шераш хьалхагІа дена хьесале дийнье гІийртаб нах. Халкъа эпосо белгалдоаккх из декхар боарам боацаш кала хилар: Мецача арена хий молаелга кхы вІаштІехьа ца доалаш везаш дІавоадл гІорзьиа турпал Фархад.

Революци хиначул тІехьагІарча хьалхарча беттанаш а 50 миллион сом хьатийнад Советски правительство Средни Азе хий дехкa балхашІ дара. Цу хьоче декрета кулг яздьа В. И. Ленина. 1920 шера гидромелиораторий эттар хьалхаре хьалоя Советски Россеса Сыроарьина йисте йоьлача хана дена техникаш еррагача паччахьалкхен мероприате лоархІаме хиннад яьссача арешка хий даллара балхаш. Вай денашкара Меца аре — уж да нийса, мeoa лаьтташ санна йолаш капалаш е колхозашa а, совхозаш боаланаша гІалний баьшарaь гІалаш хьулакь йоакка поселкаш йолаш йола плпн дика лaькха кхаш. 9-ча пятилетка (1971—1975 шерий) ирригационни программa кхочашдьяло эцаш теха беш е ла дІеоттаргья Мека аре.

ХІаьта Советски Іилман латтача шерашка Узбекистане хийчаь а хий дехкаш йола е лаьтта кхоа миллион, ах миллион гектар гаргга да. Из мел дукха лаьтта да шьргагІа хьаьа ворга вай, республике хІалув дерригa лаьтта 3,5 миллион гектар хилар.

Советски Союз керттара боамба бева а хиина дІаэттай Узбекистан. Берригача Союз боамбаьа...

«СЕРДАЛО»

Веьа оаьй, 25 ноябрь, 1972 шу.

КПСС ЦК-ан СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН

(Чаккхдерг. Долалур 1-ча агlо тlе).

комбистройн Ленгорисполкомера Главленинградстройн декхарийла шай комбикормаш а предприятеш хьалъяра гlуллакх жамlен хьал тlа де хьаьж а уьш пятилетка ц1а-нагlа хьалъе оттавь ... кхечу комбикорманаш предприятеш сихагlа хьалъярах хилал хьалха болх бе лоьаклийтарна декъа дерзорадар де а.

Комбикормови промышленностан гlирсаш хьалдарен оборудованин кийчъярен дешашка хьажжий йолчу министерствашкахь ведомствашкахь гlиллакхьийд комбикормовш заводашка гранулированин башхий хьоьр аlботтадаь доьттадара зумеш йола ... хьалъелга ... а цу гlуллакхана ... лааза ергlоьшна оборудованин кийчъярна.

... СССР Госснабо хилкъа боххана планий проектон тlа уьттаьолаза хьалъеш лоттачех реконструкции ян йолчен СССР заготовкий Министерства комбикормовш предприятеш кхоьчашбара хоьчьача боьрашне оборудованин кийбола материалин хьежадьга, мощностош болх бе болиллийтара оттачыа хьажина хьажжа дlа а кхукхылийтаргlолаш. СССР Госснаб декхарийла я хlаъа боххана лоьрхlамегlера объекташ а лоьрхlаш СССР заготовкий Министерства гlиллоьчиш предприятешкей материальни ресурсаш хьаелга lалашде.

Приборостроене, автоматизацин средствий, управлене системий Министерствана, йийачен кхачанин промышленностан машинашъечух бытовой приборош ечен Министерствана, СССР Заготовкий Министерствана, СССР Министрий Советерча микробиологически промышленноста Керттерча управленийна, газови промышленностан Министерствана, СССР нийгача промышленноста Министерствана тlадиллад комбикормовин микробиологически промышленноста оборудоване керда тайпаш хьадаре технически документаци кийчъяр, цар опытни образецаш хьаяри таьхьари, дуьхха арахеца уьш йолаяр lалашдеьга.

Союзни республикий Министрий Советаш СССР заготовкий Министерствоя декхарийла а дlахьо йоьдча хана потребителашта комбикормаш, белково-витаминни добавкаш, премиксаш специализированни автотранспортахь централизованно тlакхухьуьйтуа lалашдара тlиерзаь мероприятеш кийчъян чакхъахен. Автомобильни промышленноста Министерства lалашде деза СССР заготовкий Министерства дlадехарча техничесни хlоттамна хьежжа деза кухьан кхухья автокормовозаш алхха карна лаьрхlа автоприцепаш кийчъелга а хьаелга а. Кочбикормаш, белково-витаминни добавкаш, премиксаш дlа-ахка увзара а йоаlаш я кхет, хьоар, ...кхахьа планировани ярах дlаюха увзарш оттаьь поцлох.

КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советан 1958 шера 7 августерча Союзмо оттаь къахьегамах мах телара условеш дlалаьрхlай микробиологически химически промышленносто, арахеца продукци сания йола продукци хьаеш болча комбикормови промышленноста предприятей, производствий, цехий, участкий болхлоита а. Къахьегамах мах тела уж условеш ...йойла 1974—1975 шерашка.

СССР заготовкий Министерствана, СССР юрта боххама Министерствана, химически промышленносте Министерствана, медицински промышленноста Министерствана, СССР Министрий Советерча микробиологически промышленноста Керттерча управленийна тlадиллад юрта боххама хьиньача бохараре витаминаш, аминокислоташ, антибиотикаш, кхьйола добавкаш арахецарна вlаштlехьдаиххарах йола предложени кийчъелга СССР Министрий Советех хьочуйулген.

Укх союзно оттаьь заданеш кхоачашъяра шаьтта ергlоьшна капиталовложенин материальни средствашна шера планашка уьттаьр еш СССР Госпланан СССР Госснабон.

Доц хьаштдолчу йолчу СССР министерствашна ведомствашна декъа а лоьаргдолеш СССР заготовкий Министерствана, СССР юрта боххама Министерствана тlадиллад комбикормаш, белково-витаминни добавкаш премиксаш хьаеча кхачаьлиххей предприятей мощностош дегlайоаллаелга, кхачаьлаилен ахчах а хlаьта шоьтта колхозийн совхозийн ахчах а керда заводаш цахана хьалъелга оттадеш йола, хlаьххача хана лаьрхlа комбикормовин промышленность дегlайоаллаера перспективни план кийчъелга, фуьна лаьрхlача дерригаьа пlатах боьхьоьча йолчу комбикормех санна пайда а эцаргболеш.

... ХЬАЛЪЕНА СОВГlАТ

В. И. Ленинан цlерагlча Грозненски ... чакхдоккхача заводан № 1 йолчу цехо пхийтта ... хьалха кхоачашйир пхийтта ... шеран план. СССР-ан Нохч-Гlалгlайчоьн автономин 50 шу дуьзна ... гарга хилочча хана цхьа бенах ... болхаш толам ба ва.

Цу цеха начальника Л. Авраменко дуьхьи:

— Из толам бохкха тха вlашт-lехьаьлъяр чурча резервех болча пайда ширах, болча чакхъяшхара режим ... лелаьран, мехкаьлеш ... кхочаьлтапродуктийн ... дораран, ... электро-энергин кхоьнах. Социалистически ... декъашлоелла толамаш ... № 6 йолча Ю. Аксинов кърте дlа-еча установка технологана.

Ноябре хьалхарчу ... бетта установка ремонт я ... кхечу ... а ... хилар цу установка коллективо. Цу пхийтта дийнахь 150 процент кхоачашдир цо шоьй декхараш. Цу гlулакхо торо хилийтар производствана ... из установка пхьи бетта ремонт ергlолаш юхасоцее. Цу юкъагlа къьстта хьинар гойтар операторо Н. Олейникова, вовзхагlвоьча оператора В. Юдиес кулдаьчча сменашц.

В. ГРУДИНИН.

ПРОФСОЮЗАШИ КОММУНИСТИЧЕСКИ КХЕТАМ БАЛАРИ

23 ноябре ВЦСПС къахьегаша Дворецехь болх болабелла Профсоюзийн Профессиональни Союзий Центральни Советан II пленум. Цуьна болх бахьна хьакъа даьлла КПСС ЦК бехктоьхамеча болхлошна, министрашна, центральни организацейн ведомствийн кулгалхошна.

Пленум хьайийлар КПСС ЦК Политбюро хьокъа, ВЦСПС председатела А. Н. Шелепина.

Пленумо дуьйцурга декхар: КПСС XXIV съезда решенешна хьежжа профсоюзийн организацеша бу кхетамеш культурно-массови болх дlахо тоабара хьахъеха; 1973 шера СССР профсоюзий бюджета проектан планехьелахен социальни страховане бюджета проектан хьахъеха.

Хьалхарча декъах лаьна доклад йир ВЦСПС секретара Л. А. Землянниковас. Коммунистически партен решенеш практически кхоачашъяро, аьнар ко, торо ду советски саго цъахьегара идейни моральни атмосфера иммалъ боьрамагlа вlаштlехьахье. СССР профсоюзий XV съезде КПСС ЦК Генеральни секретара нохкъоста Л. И. Брежнева аьнна: «...коммунизма школа» хиларах тарра профсоюзий роль лениниски хьевре кхетахро ший чулоац, итара хьалха, ноха луш боле коммунистически сакхетам цар производствени гlуллакхашца, общественни дуьхье цар хьегача кьаца кийсда бовзаш а болаш дуьйга». Къоабалбоь тlайнача, lилма - технически прогресс сихъер дуьхе лоттабеча къовсам къахьегамхой дукхагlа... бехктоьхам хетаргболеш, хlара деннарча гlуллакхашца пачхьалкхе инхь ... лоьлна уйла карна дог чу йоссар — из ца вай хlара дешара декхар.

Доклада тlа богалдоьхар КПСС XXIV съезде СССР профсоюзийн XV съезден решенеш кхоачашъеча юкъагlа профсоюзийн организацешна партийни органашкий кулгалла чакхдраха гlуллакхаш ... ... формально ... бехьа хилар. Уж айхагlа хьадагlехь ... ... социалистически гlуллакхаш... ...

Профсоюзаша толлай социалистически декъашш. Уьттадарех ... ... Шерра вохара юкъадоагlаш ... ... экономически ... ... дуьхьал ... ... моттигаша къахьегама оасарле лаьхьара ... Дегlе ... Социалистически яхь ду кулгал тоьдара профсоюзий дукхаера республиканских, краевой, областной советашна методически советаш вlашагlтаьхьад.

Доклада тlа чоьггlа уйла тlа ... ... производстве хьалхалеттарийн новаторийн опыт вlашагlтоьдарехь дlайоаржарех, моральни стимулаш эргlайхош тоьдаран гlуллакхаш профсоюзаша лоаца лоьрхlамеча хьалъа.

Парте бохка лоьрхlам бу къахьегамхой шоай мукъача хана пайда дикагlа эцар. Цунна дуьйцадина Л. А. Землянникова богалбеьккхар советски ... салохlила сацъердаьа, сиг политически, нравственно, эстетически дегlаболлавара мокъстол дергдолаш хилийтара хьалхара профсоюзий бехктоьхам. Цу балха тlа лоьрхlаме моттиг дlалаьц, белгалдаьккхар ко, клубе. Из а къахьегамхоьта кийтам луш, кхертворчески говзал дегlакхувлаш, салоlаш йола карттера моттиг. Клубе лоьрхlаш болкха бе литературацарех искусстваццарех ... болх совбоаккхара а.

Прениешка къамаьлаш даьча МГСПС председатела Л. В. Петрова, Свердловски областа Северски трубни заводе хьоаккхагlвоьча вальцовщика, Социалистически Къахьегама Турпала В. М. Боевова. Украински республиканских профсоюзий советна председатела В. А. Сологуба, культура болхлой профсоюза ЦК председатела М. В. Пешкова, Ленинградски областной профсоюзий совета председатела В. П. Провотарова, Молдавски ССР Бендерски ... деча комбината профсоюза фабкома председатела Н. П. Ширинас, СССР культура министра Е. А. Фурцевас, кхьчар дийцар къахьегамхоьта коммунистически кхетам луча профсоюзаша лана дезача декъахь. КПСС XXIV съезда решенешка хьежжа профсоюзан организацеша беш бола кхетамах культурно - массови болх дlахо тоабоа тlеараелъа дезар предложенеш тайлар къайлаха ... Цар массане а культура ... а болаш белгалдоккхий шоай «lуллакхашна» профсоюзаша керттера де дезар — массаза а массадолча хlамаш тlехь а парте идеяш чакхйоахаре хилар, уж дуьнегlа наха юкъейхьар, берригча къахьегамхошта кхетаергlолаш уж ... ... парте политика кхочашъяр дуьхье лоьттабеча къовсама шоай дерриг хьинар, знанеш, кхетам шоаш раьза а болаш, ... керттергболча боле уйла карна дог чу йоссар.

(ТАСС).

* * *

23 ноябре Москве къахьегама Дворецехь болх дlахо бар Ерригсоюзни Профессиональни Союзий Центральни Советан II пленумо.

Цун заседанешка прениеш хилар «КПСС XXIV съезда решенешка хьежжа профессиональни организацешна бу кхетам баларен культурно-массови болх дlахо тоабара хьамъехьарча докладах» лаьна. Къамаьлаш даьраша дийцар советски саго кхетам баларен массово-ст... оргlорехьара из дегlаволлавари гlулакха Коммунистически парте хьинар, декал дола гlоача хилахь тарра профсоюзий лоьрхlам тlе-тlа дукхагlа хьакхдуш хилар.

Пленуме къамаьл дир КПСС ЦК Политбюро чоьна, ВЦСПС председатела А. Н. Шелепина.

ВЦСПС пленумо союзе тlаьццар «КПСС XXIV съезда решенешка хьежжа профессиональни организацешна бу кхетам баларен культурно - массови болх дlахо тоабара хьамъехьарча доклад» лаьна. Профсоюзаша беча кхетама балла керттера лостам хила беза, йохх соцаш тlа, къахьегамхоь общественно деллальлшен боккхьола дола коммунистически гlуллакхаш ... дезалдарехоьла уйла къахьегамхочун дог чу йоссарах, коммунизм хьалъяра доккхий декхараш кхоачашдар дуьхье лоьттабеча къовсамо цар творчески ... хьинари дегlахкхувлярах. Коммунистический ... дегlаболча болхлошка ..., производстве хьалхалаттарашкарех новаторашкарех, хьинарех ... ... бола ... революционни, тlема, къахьегама тратдицийн хьы а шоргагlа пропаганда а езаш а профсоюзаш.

Къахьегамхой политически ... ... хьаьгагlа ... ... социалистически ... ... пленумо профсоюзий советаш комитеташа декхарийла ... ... кхетам болх чlоагlбара, ... гlулакхаш ... ... организацинности лакхъяра беззагlа ... ... гlулакхаш чакхдала.

Профсоюзий центральни, республикански, краевой, областной комитеташта, советашта, ... фабрично-заводской комитеташта тlадиллад ... ... знанеш ю пропаганда чlоагlъяра, къахьегамхой ... ... экономически образованин лакхъяра де дезар даьга.

Соцам тlа ... белгалдоккха, ерригача профсоюзийн организацешка къахьегамхой мукъача хан пайда дикагlа эцара профсоюзий клубий, культура цlенойи двореций, ... кхетаме культурно-массови болх боарам лакхбара хьадданзя йолаш ... а езаш хилар а. Къоабалдаь юрташкарча къахьегамхошта культурни гlуллакхаш ... ... ВЦСПС Президиумо белгалдаь гlуллакхаш.

Пленумо, хьежа а хьежа, чlоагlдир 1973 шерара СССР профсоюзий бюджета ... социальни страховане бюджети. Ладийгlир СССР профсоюзий XV съезд хиначул тlехьагlа ВЦСПС-о баьча болхах ... докладага. Пленумо къоабалдир ВЦСПС Президиумо чакхдаьча гlулакхаш.

Пленумо ВЦСПС ... ... состав чlоагlдир.

Цу тlехь чакхбьлар ВЦСПС II пленума болх.

(ТАСС).

Тlехьабусараш хила йиш яц

ГlИШЛОШ ХЬАЛЪЯРА ПЛАН КХОАЧАШЪЕ

Пачхьалкха шоллагlа шу чакхдала бисар дукха ха яц. Республикерча гlишлошъеча организацей коллективаша дерригача шаьш оардагlдахьаш шера план толамца кхоачашдера, планагlа хьалъе лаьрхlа объекташ заказхьа йиттадара. Гlишлошъераша тlаlертта къовсам лаьттабу СССР-ан Нохч - Гlалгlайчоьн автономен ях бlаь шу дузача юбилейн сийна тlиййна социалистически декхараш кхоачашдара.

Дукхаза хьалха лаьтта коллективаша Стилаль - боккхача Октябрьа 56 шу дузача деношка шоаш дахьача толамех рапортш делар. Масала, укх шера шоалгlа квартала ... «Чечингстройтранс» объединене коллективаша хьежайр СССР Министрий Советан ВЦСПС-ан карара-хара тела Цlе байракх.

Транспортни хала хьалхо кхоачашйир итт бетта программа. Планал совгlа гlишлош хьалъеча дlабихьар 250 эзар тонн муьх.

Ваьнха-дика толамаш бах юрташка гlирсаш хьалдеча гlишлошъеча а «Чечингсельстрой» треста коллективаш аьнна РСФСР юрташка гlишлош хьалъяра йолча Министерствае профсоюза ЦК-ан карара-хара тела Цlе байракх. СССР промышленни гlишлошъеча Министерстван гlишлошъеча профсоюза ЦК-ан Цlе байракх ... № 7 йолча гlишлой-монтажни управлене коллективо. Цо субподрядчиканаш цхьана хьакхалех лахха дикал болх ... ... А. Шерипова цlерагlча Грозненски машинаьче чакхдоаххача заводера дизельни доогоршта карбамидни деппарафинизаци яра йолча пусковой установкера балхаш.

Уж тайпа дика къахьегаш йола коллективаш кхы а хила йиш яр. Цхьабакъда, шоай къахьегам ясала вlаштlехьабаьхха дукха гlишлой организацеш я, цудухьа капитальни гlишлош хьалъяра шера план кхоачаш ца яр кхераш болаш гlулакх эттад вай республике.

Итт бетта лаьрхlа хьахийцача капитальни вложенеш пайда эцара 80 процент мара яц. Цу даьрахь гlишлой - монтажни балхаш чакхдоаччча пайда эцар — 88 процент. Подрядни балхаш мара итт бетта план 86 процент мара кхоачашъяьнц. Республикерча 40 горгтарча гlишлой - монтажни организаци кхоачашъяьнц итт бетта программа. Къьастта тlехьаюсар я:

Организаци		Кулгало	Итт бетта план кхоачашъяра процент
Нохч-Гlалгlай гlишлошъеча управлене	СМУ-3	В. С. Воронин	37
	СМУ-4	Р. М. Гайрбеков	73
	СМУ-5	Г. Н. Васюк	63
	СМУ-8	П. З. Федотов	76
	СМУ-9	Х. А. Байсангуров	[illegible]
	ПМК-185	В. М. Азарьянц	[illegible]
«Спецвагапромстрой»	СМП-131	В. Ф. Якута	[illegible]
	СУ-9	А. А. Кабанов	[illegible]
	СУ-10	У. А. Арсанукаев	[illegible]
	СУ-11	Н. Н. Юров	[illegible]
	СУ-12	А. Г. Фомин	73
«Чечингсельстрой» треста	ПМК-101	М. А. Мамастов	85
	ПМК-482	П. Н. Цепеев	82

Гlишлохой тlехьабусим хилар бахьан долаш пайда ца эцаш йисай 20 млн. соьмах совгlа капиталовложенеш, чlоагlа эсала лел лоьрхlама гlишлош хьалъечара балхаш. Дукха пусковой объекташ хьалъяь ца хилар кхераш болаш я. Уж я производствени сооружени, культурно - бытови объекташ, берий учреждени, школаш, мехка чубаха цlенош.

Гlишлохой болха тlа цар шоай гlалаташ lотакъа из lаш чlоагlа lоьттъ заказчикаша болх эсала вlаштlехьабаьккхар а. Къьастта из вlаштlехьабаьккхаб шоай болх Грозненски горисполкома капитальни гlишлошъеча управлене, «Чечингушнефтепроводстрой» объединене хилчар. Хьалъюш йола объекташ оборудованешца, материалашца lалашъяр болх чlоагlа эсала лел хига, из бахьан долаш дукха гlишлош эксплуатацие дlаьла йиш йоаца латт.

Гlишлохой лоьрхlамегlа дола декхар да нах чубаха цlенош хьалдара программа кхоачашъяр. Дуьххьа пятилетка шоллагlча шера республикера йоьрдача организацеша хьал а дахь эксплуатацие дlадала дезаш да 100 эзар кваратни метр хула нах чубаха цlенош. Халахете а дlаьбахача итт бетта эксплуатацие дlадаьнна цlенош 57 эзар квадратни метр мара дац. Шера планагlа 12,5 эзар квадратни метр цlенош хьалле дезаш хиннача СМУ-4 коллективо дlадаьккхар ... эксплуатацие дlадаьнна, хlаьта планагlа 16 эзар квадратни метр цlенош хьалде дезаш хинна ПМК-105 коллективо а ... цlа эксплуатацие дlаделлаьнц. Хьалха санна кхоачаш... цlенош хьалъяра ... кооперативни цlенош хьалъяра ... а.

Гlишлош хьалъеча дакъа лоцараша юкъе бувзам ца хиларах субподрядни организацей болх эсала леларах чlоагlа доха я производственни, культурно - бытови объекташ, нах чубаха цlенош хьалдечара темпаш. Республикерча йоккхагlчача Нохч - Гlалгlай гlишлошъеча управлене объекташка lалашъяте во болх беш я СМУ, «Кавсантехмонтаж» треста (А. П. Литовченко), «Центрспецстрой» специализированни управлене (А. К. Вагнер) коллективаш. Из бахьан долаш дукха лоьрхlама объекташ тlадоагlача шера кара хьадъаь ца хилар кхераш болаш а. Из хилийта йиш йолаш дац!

Предприятеш дегlайоалаяра, цар мощносташ производствени фондашка лакхъяра боккхача лоьрхlаме гlулакх да боахама способагlа гlишлош хьалъяр. Из даха кхеталаьх дукхача организаци кулгалхошта, цар декъа тарро ю боахама способагlа гlишлош хьалъяра. Царех а «Грозэнерго» управленин, «Вторчермет», «Главнефтеснаб» управленеш, Грозненски ... институт. Царех ... организацеша хlанзлехьа кхоачашъяьй боахама способагlа гlишлош хьалъяра шера план.

Цхьабакъда, шера боахама способагlа гlишлош хьалъяра хьалийца хиннача 8638 эзар соьмах итт бетта ... 4,7 миллион соьм мара дац. Боахама способагlа гlишлош хьалъяра болх эсала вlаштlехьабаьккхаб «Грознефть» объединена «Грознефтегеофизика» треста, Къилбаседа - Кавказски магистральни нефтепроводни управлене, доагора промышленноста управленеш, кхечи организацешка.

Шу чакхдала ... кlира да мара яц. Цхьа минуте ха я шьа йоаш йиш яц! Дерригача шаьш оарцагlъяьха из капитальни гlишлош хьалъяра шера план кхоачашъяра. Лоьрхlаме объекташ хьалъеча ... хьавь сменагlа болх байта беза, хlара объекте ... оттае еза. Алхха таларах ... дикагlбола методаш гlишлош хьалъеча ... ... болх байта беза техникага, ... къахьегама ... дахаре гlишлошоьта шоаш хьанал lадеша деза. Уж дерригаш а сихха кхоачашдезаш дергдоаьеш да.

Гlишлой организацей партийни, профсоюзни комитеташ, боахамий кулгалхой декхарийла ба дегlадеха шерагlа социалистически яхь ... пятилетка шоллагlа шера план толамца кхоачашъе. Хlара болалучо план кхоачаш а тlехкхоачаш а ергlоьла гlулакх вlаштlехьдаккха деза. Цунна цlьана йоагlо а еза lаш заманга болх бара дола хьадеш lадешера — ремонт а еза батовкашта, бригадий будкашта, уж lобахъе ... ..., ... хlама кувргдола, садоlаргдола, барзкъа хувцаргдола, кхалнаха йола помещенеш кийчъе еза.

СССР-ан Нохч - Гlалгlайчоьн автономен 50 шу дузача юбилейн сийне къахьегама вахте а этта шера план толамца кхоачашъяра дерригача шаьш оарцагlдаха деза.

Венгере. Хьайбаш лелаьега — Болгаре юрта боахама керттерчарех цхьа/дакъа. Хьайбаш лелаелга дегlадоалладара керттера дестар — куй доалъоьта интенсификаци яьга. Хlана республикий хьалий болча процессехта ... ... Хlаьрчача ... ... беттаьга 80 процент механизированна да.

СУРТА ТlА: Плевенски округерча Черван Брегера болча механизированни хьайбаш кхееба ферма.

БТА—ТАСС сурт.

ЕРРИГРОССИЙСКИ КОЛХОЗИЙН СОВЕТ

Ах малхаш хьайбаш чулоцаргда укх ше шера Рязански Оренбургски областий юрташка колхозий къьарча гlишлошъеча организацеша хьалъьхьча ... фермашка. Хьалъьй дукха зернохранилищаш, чуlе цlенош, школаш, больницаш. Рязански Оренбургски облмежколхозстрой объединени болхах итогаш йийцай 23 ноябре Москве хьийийлача Ерригроссийски колхозий советe.

Колхозий гlишлошъераша, белгалдаьхар советe, тlа-тlа дукхайий мерлахуьа гlишлошъеча къахьегама оасарле дикка лакхъе, бахкаш кхкагlа до. уж заьга дlийбода шай лоабе йиш хулийташ йола хийрагlа ... бlарча доахъоьш керда эффективни материалаш.

Къамаьлашдаьраша белгалдаьхар. Рязански областа колхозий юкъарча организацешка доккхий толамаш лаьхъ хилар. Чlоагlа уйла тlайохейт укхаза производствени база чlоагlъяра, болхлойн ... ... дерхйи кхалгфиканаш лакхъяра. Пхи шера 78 процент сонгагlа хиннай гlишлой-монтажни балхаший объем. Объединени предприятеш хlара шера арахеш ... эзар кубометр совгlа ... конструкцеш, бlаь эзар квадратни метр совгlа столярни изделеш.

Цунна къамаьл советe белгалдаьхар Рязански къьастта а Оренбургски объединеней балха тlа цlенхашта кхоачхаелбоанцараш хилар. Гlишлохой коллективаш ерригаш а шо объекташ хьал а эксплуатацие дlадалара планех лоьрхlаш, балхаш хо деш гlоьсаш хьалдерга мах дукха удийтайн моттигаш я. Къовсам мелла лаьттабу материалаш кийчъелга дlабола мах лохбара хьалъюш объекташ дарегlа хилийтара дукха.

Ерригроссийски колхозий совето тlайийцача соцам тlа белгалдаьд кхоачашбоацараш дlадалараш пятилетка шоллагlча шера план толамца кхоачашъяраш тlаьраьдаь гlулакхаш.

(ТАСС корр.).

ПИСЬМО КЕПАТЕХА ДЕЦ А

Магlалбика районе Ингушпли-клх шу хьалха хьалъяь керда баик ремонта дlахьайла латтадукха ха я. Аьнна редакцега хоам бир цу юрта вахача нох. Картоев. Хlана юрта баха нах кхачадара бола ба тlабеьхка хьахарвой, лораш, кхьйола специалисташ Магlалбикерча бенне аха белаш ба. Цукхье цу денашка хьажаш а тхоьшта новкъостий дlа а дех оаха. — аьзу цо. «Баня болх беш ца хилар бахьан хlана хlама «Ингушский» совхоз цунна ремонт ян а я, — аьна укх денопика редакцега ... дайтаз Магlалбика къахьегамхой депутатий городской Советe исполкома председатела нох. Албагова.

ЮХА ХЬАЛЪОТТАЬ ТАШКЕНТ — СОВЕТСКИ ХАЛКЪИЙ ДОТТАГlАЛА СИМВОЛ

...1966 шера 26 апреле 5 сахьате 23 минута цхьа бералда болаш техача чиго тlаьнашта оттадар. Ташкент — Узбекистане столица тlаьулла лаьтта. Дlахьача беттахьа ца гуш лаьттача lадамата низо тхо-кlийле йоацаш битар 78 эзар дахал, йоккхийр школашта ..., промышленни предприятеш а тикаш а, общественни административни зданеш. lоьзьйтар городера дукхаха бараташ бlарча улицаш.

Хатар ... ... кердача долаш а догдоезийна кулийтам а хайра тхоча йиш дакъа тха Узбекски Советски Социалистически Республике, а йолаш йолча бlарччача Советски Союза къайхьой доттагlал яхар фий.

Хатар ... ...

... дийнахьа а, 26 апреле, Ташкента кхьчар КПСС ЦК Генеральни секретара Леонид Брежнев Министрий Совета Председатель Алексей Косыгин. Кхы зе ца душ болх ба йолаелар моьх агарах дахьа зе ма могта сихагlа дlадаккха лаьрхlа Правительствени комисси. Мехка масса ... Ташкенте уж телеграмаш, ахчан переводаш Узбекистана столица бахача наха ... новкъостал де кайна йолча советски нахгара письмош. Ерригача республикашца ... ... дlашагlехьа цlеношо материалаш ахкийтар тхеда. Дукхача къамех латта гlишлохой отряд—уш бlаьх ах бlаьх эзар сагl — шерда Ташкент дехъе болабелар. Урагlйодаш лаьттар квартала тlехьа квартал — москвий, киевски, ленинградски, белорусски... Франци ... ... 1967 шера Ташкенте ... ... Лабрусе, ... «Хlанзалц хьа сана ...кх а ... бlаргадайнеш хlама дац шоай бе... а хоиша, шоай материалашца наха цlеношо хьалде новкъостал дар дукха мехкашта ... гlишлохой ... ...

Цхьабакъда, доьзол ... ... советски ... ... массаза а доьлаш ма... 1966 шерал тlехьагlа Ташкент юха хьалъяр ший цхьана СССР дерригача халкъашца вlаха доттагlал а доьлаш хьалъеш йоллача Советски Узбекистана исторех лаьнача очерк ший тайпара эпиграф хила йиш йолаш яр.

ЭРСИЙ МОТТ ХlАНА ХОВ УЗБЕКАШТА

Фактана тешал деш йолча прогресс декхарийла ба узбекаш Советски Союза кхача халкъашца цхьа деззад санна шоаш бахаш хиларах. Хlаьта Советий Мехка къаьмаш шоаьла гlуллакхаш леладара буьцар эрсий мотт ба.

Эрсий мотт — из ба Советски Мехкбовлен къахьегамхошта вера гlатеш шоай мукъагlерех вахар даллача, боамбя кхебечоа ...хийа деннача, узбекски халкъ ... ... социалистически пачхьалкхен гlиtар хьалхарча законодательни актий мотт.

Из мотт дебаш хиннаб тха мехкарча наха юкъе ленински бераш, верlатош, ..., советски демократе идеяш хlаьра эрсий революционераш.

Из мотт ... эрсий гоьдашкара ..., узбекски ... йола берашта Средни Ази эттара хьалхара университет йиллача lилмахоша, землеустроителашца гидромелиораторашца, лораша а хьехархоша а.

Из мотт дебаь узбекашна ихьаша тха лаьттан тlа машинашъю заводаши текстильни комбинаташ, хий доаца яьсача арешка машинашъяьша каналаш дийххача, республикера газ мехкаьттен доалла моттигаш карьерзаш хиниаче инженераша болхлошен. Цудухьа да узбекашта эрсий мотт хар а цар из шоай шолагlа ... мотт лоьрхlаш хилар а.

Вай мохк — дукхача къаман бола халкъий дешх. Массаза а цхьана да вай — вахкета хилача а гlайгlа кхачача а. Даймехка тlема шерашка (1941—1945 шш.) узбекски тlемахоша шоай хьинсара вай лаьтта санна лораьй украински, молдавски, эрсий, белорусски городаш юрташ. ... ... узбекски халкъий шоай делалаш юкъе дlачуйтlаьдаь тlемо йола хьар Союзе узбекски ... ... берах. Хlаьта 1966 шера Ташкента тlабессача бала ший вlан тlа лаьцар дерригача вай боккхача мехко, вай массане а ... ... Даьхене — СССР-о.

Советски Социалистически Республикий Союз хьалъеча хана дено дlадахача ах бlаь шера къаьсттий шьа керда исторически общность — советски халкъ. Цунах оаха, узбекаша, доккхий а дош лоьрхlа тхоаш цу общносте — цхьатарра бокъонаш йолаш йолча халкъий сийлахь - боккхо дезал.

Укх шера эттара дегагlа дола цlей хургда вай Союза ах бlаь шу дузача юбилейх. Мехкара масса мотте а санна, цlей гlоргбургда узбекски городашта котамшен. Керда хьехаща Ташкенто къьастта дог гlоззаьнна тlамергда ерригача Союза юкъара деза да. Халкъий Доттагlала проспект аьнна цlи хозахеталаь тилавац узбекски столица эттара йоаргlачара йолча проспектах.

(АПН).

ЛАЬТТА ХЬАЬНДУ

Массехк шу де Сунженски районе Кирова цlерагlча колхоз кхо кхашка декха. Лаьтта хьоьнае лу отряд вlашагlъеллай цига. Цун долладьа а массехк тракторо кхо дlа-хьа лоьржаду агрегата.

Укх шера юртбоахама балхаш кlошт ма ... чархаш тlаре ийс трактора кхо дlа-юха лоьржаду агрегати хьожайир кхашка. Хlара ... бlаьь ... кхо кхашка кlезиг трактористаша. Из болх массарел а дикагlа бараа белгалйаьйнаб механизаторош - Разин Алексей, Васильев Николай. Эттара дукхагlа кхо кхашка дlадахьад цар.

Моттигера удобренеш кхашка тоесара хьежа агроном-семеновод Касахер Николай хьожадьа. Удобренеш шиънта, цошта, мел миссел тоеса еза дlахьех ко механизатораша. Механизатораша шоаш а бъ цоаь балхаца саьсарлалуш. Цудухьа дика да цар болх.

Кхо дlа-дьд лоьржадеча агрегата кузов хьалъиза 4—5 минут мара ... механизаторо. ... Иване. Кхо ... ... тlехьа шоляагlьар болаш хьатlауж агрегаташ. Сахь кхо тlадотт царна, тlаккха колхоза ... ... аз массане а цхьаькха а сахьат минут зелье йоаш.

Хlана механизатораша кхо дехь ... ... фермий тьаьр йоадцалга уллача хий дуьнан йолча дукхача шерашка балхаш тlаь моллача дьагlенашка. Хlара гектаре тlа 80—100 тонна кхоачаргбола тоис удобренеш. Цу гlулакхо дуьцилга йоадаш тоаергьй уж дагlенаш, дика хьунаргаш баьцаш. Тlаьшкаь цо чlоагlа аттале боахаргба колхоза хьайбашлелахарна.

А. ЗИМАРИН,
Сунженски районерча «Знамя труда» яхача газета белхло.

ДОТТАГIЧОХ ДОЛА ДОШ

ОЗИЕВ ИЛЕЗА АХЬМАД ВАЬ 70 ШУ ДИЗАРГА

Нийсхьа санна вист хиинавалаpe, хIинц чкъоргтуьйе итт шу дьалла хургвар Назрана районерча Долаккхьой. Юрта ваьа хьалкхийна а хиина Озиев Илеза Ахьмад. Цхьабакъда, цунах майрса ах а [illegible] дIахаьийна везаш [illegible] дукхачa махка деташ метаре [illegible] хьаьлхьийлар. Тахьа [illegible] воалланехьа а из дIахаьдар [illegible], геттара чIоагIа ше хьоггаш [illegible] нохчий керлачa ваьхаран. Из [illegible] юкъасIа аьсар вайналха меттала дешаранта пайдаеш царга [illegible] хьийна дукха а керла книгаш.

Ахьмада литературай болх хьоьсаланца массеш дош але дов ео [illegible] сегалах, цун керттерча ойлах, цун хахаца хиначa дохачa гIулакхах.

Граждански тIома шерашка гIалакхе якхайна воагIаш віхийна сага хиннав Илеза Ахьмад. Цхьабакъда, къахьегама ахча гIалгIий а санна, цо, топ а елла, деникинаш бандашта дуьхьал лела тIехаьла. Долакха-Юртан ТIой-Юртан деникинхоша тIеттIертачa хана ціга а, цул тIехьагIа Сурхотіен Экаж-Къонгий-Юртан майра лийтар Ахьмад белогвардейцашта дуьхьала. Цуна біаргашкий цхьан юкъагIа котьъалачa контрреволюционер хьийсал: доагаьь юрташ, хийлачa февраль беттa цIенош [illegible] а, бомбаш ваь. Цо совдохар Ахьмадa моастагIашцара доргхал, аьхIааьл.

Цу берсачa шерашка Ахьмада каст-каста гора нахаца политически болх беш бола коммунисташ. Цунна біаргабайна а цо ладийгIа а бар большевикаш-ленинаш Орджоникидзе, Киров, Буачидзе, иштта кхьыбараш. Из деррига шийлар йоаши дисанвар.

Сона а из вовзачa кхьолча мала а итара дукхагIа бежалдоалла Ахьмадах дьалха гIулакхаш дар: деналe сабар, сага сийле лакхъеш дола эздел, массааь а сag сина віахкий ловттаеш йола дега хамаьрша, ше мед вовзарий шийх біуболийташ тешаме хилар. Цуна шийгa са мо дукха езар вай Дела.

Сона кIеннаа а дагара ала оахоша Галашкински районе дьакха кхо шу хa. 1933-чa шера 3-чa шоаре Галашкински районо заведующеда хьожавир со. Школий болх совбоцаш, Iалаьмата доккха мейам доло политически дешар а хьаргIа, парте хьалхашка оттадаьдар цу хана клюйкараша, кхалиаха а маIача кала а, дешар-йоазу Iомадeлга.

ЧIоагIа хала гIулакх дар из. Къайстта хала дар из цу доаман районе. Из тайна хала дешар кходвачадола тешаме а, цхьаьне балаха біукъсабартбовца а, кхади къуьсадгдоаза а кооспостий шар. Цудуьнa облово заведующa хиначa Шадиев Аваматa ловкъостал а деш, оаха из район «мерзйар» са итара боагIa болча доттагIашта. Кастта оаха Галашкейгахьа «дІаэзар» Мальсагов Дошлакъа, Озиев Ахьмад, Базоркин Идрис, Озиев Салман, Хаматханов СохIаш, Серебрякова Людмила, иштта кхьыбараш. Мелла хала а чоалхаш а хилярах болх фурбгболаш бар са новкъостий. Цу эIашигачa районе болх беш хилар цу хана хургвола гIалгIай [illegible] болзоихо.

Оалоша нига мел яьккхачa хана дехаш цхьан фусама хилар сон Ахьмадa. «Хьехархо» яхачa деша маIан ший балха тIехь массаза а лоаца доттадеш хьехархо вар Ахьмад. Цо Iалаьмате дезала сийлехь а доархIаб берий хоахачa кхетам чу, денгара-денга догам а деш, коммунистически уйлаша, къахьегама тIера долаш уж хьалкхадар. Къоначa тIехьенна кхетам балара хьаькаьхьара Ушинске, Макаренко, Крупской, Калинина хьекамаш кIоаста дола а, царна муIlaьш а, цо бечa балха тIехь цу хьехамаш хайца ваьш а вар Ахьмад.

Кинижгаш дукха дешар Ахьмада. Тамаш яр художественни литература не оаш цхьаккха да цо дIадохийтаре. Ахьмада къьастта дукха безар поэташ Пушкина, Лермонтов, Есенин, Твардовский. Лермонтова «Мцыри», «Демон» яхаш поэмаш тIера дукха дош [illegible] доагIаш дечa [illegible].

Гоахьаьрча вахарцара хьашій Ахьмадa шай произведеней темаш. «Сердалонга болх» яхаш а цуй цхьа стихотворени. Кертайоазонна хIаьд аьтта оагIорахьа ядаьдар поэто уяд тайпара дешаш: «Раьза хиннa» хетаe Оалкамарчa кхалашкха лампунастангта».

Из стихотворени кхоллар со тоша а волаш хинна хIама дa. Из иштта дар. Лампуннастий болх тоабе, цу гIулакха юрта активе оарцагIьяккха, аьлна, Мужичерa Оалкам дахар сон Ахьмадa. Районера са болх дIаболабенна дукха ха яладаьa дар хa. Юртарчa коммунисташна, комсомольцашца, культармейцашца, ерригачa истишца цхьана цIенкагIa наIарга долхаш, хIаранецa къамаьл а деш оаха цига баьча баьхах тха дог Iаббеш дIадоладелар кхийнараштa дешарйоазуе Iомадeлга. ЛадуагIарий дегашка дукаш худар Ахьмадa оала дош. Дешa хьаьъ долаш болчa Оалкамарчa кхалнахах цхьа сar цIагIa хa кхеш, беррнгаш а лампунктапшка деша баьнар. Из тха болхха толам бар. Из сурт тхоашта дийнача шоллагIча дийнахьа тхой гоаранта кураш а тоахха Оалкамара Мужичe юкадоагIар тхо. Каст-каста біаргаш а хебадеш, шаш хIанкъаьна юкъе пюд а уетташ, цхьан хIаман уйдаечох тара вар Ахьмад.

— Цхьан хIамагa уйла лоста аа мотт сона хьо, доттагIa. Сен уйлаш а Ia сона? — хаьттар аз кунга. — Дувцал.

Цкъара кIирасса сона біаре а хьежа, борд — бордагIa, вала а венна, лоаш дагалоацачa хьисап юкъ-юкъе сона а луш, кура фу тIa кулг IотIa а лостеш, цо дешаш аьлар из сога:

Бакъар — оалар хьоьнах,
Жалам кхалнах ба,
ЦІеношкера арахьаш
Деша баллаш ба
Елам а цар юхьмарoш,
ЧІоагІa раьза ба;
Истий, жарой, мехадий
Деша гІерташ ба

Иштта хьаькаллар Ахьмадa шай «Сердалонга болх» яхачa стихотворена керттерІ хьаькенаш.

Вай республикера итара хьалха советски писателий Союзе дІадийхна нахах вар Озиев Ахьмад. Горький кулг а йолаь дар цун писателашкa билет.

Сенах дe Илеза Ахьмадa йоазой?

«Дукха кхалагІча даькъа чІог араза малх» дуьхьашха хьалхаэтайтачa Октябрьски революци, дерригачa дуней тІера адамашта йоккха беркат дахьачa Ленинах, [illegible] дІа [illegible] а цу [illegible] [illegible], [illegible] дахарашца [illegible] морзонах да Ахьмадa йоазой.

Озиевa шай кходдаь а гІалгІай литературай а хьалхарчарех даргІa йоагІаш а цун «Октябрь тІаьхьйар» яха стихотворени. БІаьхийчa нахаи къечa нахан юкъе даьттачa къоввенах, Россерчa болхлошен къахьегачa ахархошна, біахкийча нахa «Октябрь тІа а хьоа», дола шоай хараздарах я яь.

Шийга хьоастагьала бoха бедалой эсар тІа а хийца начахьо къахa бозбар хьа а хьеже, поэто тешадеш белгалдоаккхаш хийцахьана маттарe дувцарех хІамa хургдоацалга:

ПхьегІa бартал ерзайна,
Цу чу доккар ІогІоргдац.
Лакхьаца малар бийнача
Доькаж мара кхетаргдац...

Озиев Ахьмадa дикачa стихашта юкъе итара толашагІа даргІa вегаргІоавлаш а цун «Ленин венназар» яхa стихотворени. Бера хаьа дешa къахьегамхоех дезаь Ильича доакха дог детта да луш сецачa 1924-чa шера январe эттачa цу дийлачa денощка мехка хьаьла Іаьрж, дегаш эттІаде цо, гІайгІа а Іайха заводий турбаш дагайоаийт цу стихотворене мугІараша:

Шелалла гергбенна,
ГІайгІано вор біоахйo,
[illegible]
Біарг леьтта берзаба
ЧІеххаш да цар доагаш,
ГІайгІано дагадаь,
Долхайа да цар біаргаш,
Баланхо [illegible]...

ДегІ денадар аьнна, Ленина вахаргхьдарах біубенна, тоттадара [illegible] [illegible] [illegible] да поэзе [illegible]:

«Ленин [illegible] —
Йоах бола [illegible],
«Ленин [illegible] —
Йоах дарa [illegible]...

Кхы хьайдагІa цхьанкха [illegible] дахевза болчa кердачa поэхъа а хьаьна толама тІехьа толам йоаккхеш хьайоагІачa Советски Союзах цунна нийсе кулгаладечa партех, парте хьаькъах шекбаьнийча цхьаьца болчa доастаьчa наxах а наху поэто. Иштта а «Кекі» яхa стихотворени.

«Аттахь дa — [illegible] боагІаь»
«Аьрдахь [illegible] — цун тІобоагІаь»
«[illegible] саІ — чоагІa боагІаь»

Вороте [illegible] гІайбовиш [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Советски Ленина». Гордалий юртан юкъара бувзам а, городо юрта ду новкъостал а хьа а хьоххаш, поэто белгалдоах кердадар. хьахашта пайдаяа дар дегІаухала хилар, тІалаьттачa Іоткъамах нуккъабаьнна къахьегаш гІалгІай литературе итара хьакха хоастабeь стихотворени я «Йолаш а ала-цa меллашка кІур тухаш» яха.

Иштта къахьегама сийле юкъадаь, ерригa дуней хоаленаш сага къахьегаш хилар гоавачa денаташ белгалдоаккхаш, къахьегара цунтІахьехаш я поэта кхайоза стихаш я: «БІехьстан нохь», «Колхоза нахe», кхьыраш.

Кинижкаш бe а дехка нІахка школе дешa йодачa йеІига раьза боацаш йеІигах гІайбаташ цу кхета тІa багІачa хабарлоша. Царна чІоагІa дукхаьла за поэт. Цо йоах:

...Сона, сона, ма [illegible] цу бІаьа!
Сол [illegible] хургбенa да Іа [illegible].
[illegible] [illegible]
Ма йодай, ма цу [illegible]

Геттаре дукхa баллиш дола Озиев Ахьмадa гІорбьеннa болча эрсий поэтий — Пушкина, Лермонтова, Демьян Бедне, иштта кхьыбарий цхьаьна йола произведенеш гІалгІай меттала йоахаш. Царех йоаккха доттаг дІалоаш А. С. Пушкина «Кавказа есар» яхачa поэме.

Кхьычa меттьлара перевод яь а йоахаш, [illegible] гІалгІай меттала [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ахьмадa Демьян Бедне Ленина валарa тІехьа йолa «Лай чоалханагІа» яхачa стихотворений:

[illegible] — [illegible] [illegible] бола,
[illegible] хулеш, Іаьлиа гІоахаша,
Болчa [illegible] готтадешe дагаш,
Ленина тІехьа дІахиа [illegible]...

Озиев Ахьмадa доахa тІехьаде йитай гІалгІай литературе. Наха дукха деза Ахьмадa гоаннашa йоазош.

Хьамзат ОСМИЕВ.

СУРТА ТІА: Озиев Илеза Ахьмад.

ФОНА — ПУЛЕМЕТЧИЦА

[illegible] тІоми фона [illegible] ва майра пулеметчица хиннa сar хоанала Назрана. Из я Пугoва Хьоадe Фона.

Шоай кІен тхов тІa я оттаь да байттачa «Максима» мохха хьакки дукха гІазай деникинашта. Дукха баьйитаб цо уж Кавказа лаьтта.

— ТІабоагІачa кхерамо дог чІоагІдьаьдар, хьалсаг, маІa сиг аьнна къовстам бe йоаш йолаш дешаш дахар уж. «Максима» цо дила дийзар са, — йоах 85 шу долалуча Фона.

Дохал, лаьчo вирнашта хьaтадаь аІонига кІай деда кийчонаш бe Назранерa № 27 йолча ПТУ [illegible]. Из дукха гІулакх дагадоахe я дІаьта из [illegible] хьалхоре доакьа [illegible] а училища преподаватель подполковник вол. С. Л. Пугoв ва.

М. ЗАНГИЕВ.

СЕЗОН ХЬАЙИЙЛАЙ

Талла Нохч-ГІалгІай гоахоий театро шой [illegible] сезон дІайолайй.

Театра репертуара юкъе я драматургашa У. Гаьнa язъаь «Сийна Петрова», А. Хамидова «Сира тІаькам бола кхоза», М. Понгаева «Сакъердамаа цайтоагал» яха спектаклаш.

Эрсий, нохчий, гІалгІай группий артисташ кийча ба вай республикана горедаьшта юртаьшка дахача балаьшa хьала спектаклеш хьокха.

А. МИСКАУРОВ,

театра директорe заместитель.

КЕРДА КНИЖКА

Укх шерa [illegible] [illegible] Мутьсабов Зайндина [illegible] шу дизa. Нохч-ГІалгІай книжни издательство цу юбилее лархІa арахийцад «Дерна дукъал» яхa автора хердачa произведений сборник.

Книжка юкъе ятой дешарена йоаккхаш бола «Чоа хиннa алинтІа» яхачa киншки тІерa произведенеш, капатохена йола «Дерна дукъал» яхa повесть.

Йоазонхочун кхоллама мугтеpe теша массаза а тІехье тешa хиннай, хІаьта ухх керлачa книжке тІa а из тешa дІахо хьо Мутасабов Зайндин.

А. АЛАУДИНОВ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

М.-С. ГЕНИЕВ.

МАЬКХА ЧІЕГИЛГ

[illegible]

Газет дешарий дувцараш

ДЕХКЕВАЛАР

Тамари болхара чуяхe дукха ха хилар. Лемпа хьал а сега, цІи юкъа гІертаж йоаллар из. ТІаьдача дахча лота ца луш кІур бора. Когаш Іоберттан вайча таташ а деш, баьхна хьачубыьлар дешара чубоагІa Башира Хьамзат. Шевайерах хьачувоаллашехьа Хьамзата аьлар:

— Нани, вай воти эйгазьа Іочухьоваьчe мeттe хьожахийца хабар дуьцаш ма латтарий, вайкига воагІa дургзе из.

— Сенна воагІa из вайшига, — аьлар нанас, цо а со а дІа а хьайса хІа ма вахарий из, тІаккха фуд цун укхаза де?

Тхьовра дена йист ца хулаш вагІa Башир урайнкхар:

— Иштa хІана ях Іа из, нани, вай воти ма вай из, вайца хийчa бакъахьа вешнй из?!

Чакхдаккха кхехьар Башира цо доладаь къамаьл. Когашта кІал цІувааш доа а, доалш цІенгахьа хьавоагІаш латтар «воти». Башир наІаргахьа волавелар наІарах йоалла чІуг хьаяккха аьна, хІаьта Тамари истолагахь дІа а айраз бод хьоккхабe эттар. НаІарех хьачуваьначa, дІа-хьa а ца хьоаш латтар Іадрахьман.

— Юха, — аьлар Тамаре из волчахь дІа а ца хьожаш.

— Цхьа чІеэшга къамаьл долаш веннар со, Тамари, — хьалха санна Тома а ца оалаш, менгена юкe латтачa гІанда тІa Іолеийр из.

— Хьадувца хІаьта, — аьлар Тамаре, хІаьта цо цунгахьа дІа а ца а ерааш.

— Вораш дехь чу дІечудоккийтаре бакъахьа хетар сона, Тамаре.

Тамаре юстарча цІагIа цІачудитар бераш.

— Хьадувца, фу дош воагІa хьо?

Тамари кІирьекка, біарг тІера ца боаккхаш хьежар Іадрахьманга. Цун біаргаша вовгалора. Оазаь а хоара Іадрахьмана Тамари раьза йоацилга.

— Тамара, сона эгІазьхай хьо. Хоа сe гІалат доагІa. Бакъда, сол чІоагІa къиза ма хила...

Тамаре біаргашка бод еттар. «Сел къиза ма хила яхадий, — Іувдалуш дог даьлар Тамаре. ХІаьта ше? Шe цу хьалха тІаьнига шa бер кара а дусаш ма дІаккхесса со дугахай шийга бала кхаьнача».

— Тамара, гІалат даьх аз, дехкевалнав со...

Дагчура елар Тамаре цу къамаьлах, шийна хиннa Іоткъам дувцилга йоацаш боккла бала а. Дег чура дар арахкха гІертар. ХІаьта а сабборе аьлар:

— Сона мара хиннадений ерраморе. ХІама [illegible]. ХІаьта хІаьта [illegible] [illegible] тІехьа. ДІавагІаргва хьо Лизайна хулг я хьаькхаш.

— Тамара. То... — Іадрахьмана оал лелкa чІехкачe берачоа тара лестар, — ма юаша сона из. Лизай, ма хьерца чоана гІa тул. Аьлех хьогара, Тамара, гешт де сона.

Цхьан юкъа дуьхьалъеттар Тамарена шоай цхьана хиннача вахаре сурт. Вера хана дена а шоайла дика боаьаш ма берий уж...

Гонахьара нах хьогаш дика дІадоладенкадар цар вахар. Кеста хьалхара кІаьнк Башир, тІаккха Хьамзат хилар. ЦІенкха а цІенхара, эгІабеха віашийй біарахьсивбоцар уж. ТІаккха віаьхха...

Цига городе вахa волаш тіка тІa вахар Іадрахьман. Цу чу Лиза мара кхы са доалла ацам дацар. Цхьоаца-шишша оалеш дІаьхделар цар къамаьл. Цу дийнахь дена доладелар дерригa а. Юххера а Лизас дІалаьцар Тамаре моттиг.

...Тоьал ха яьккхар Тамаре йист ца хуийнг латташ. ТІаккха фу оал Іа, Тамара, — аьна Іадрахьман йист хилча, цІаькха меттача сенна хийтар цунна шe.

— ХІама а. Хьа дезало фу оал хьожаргах со, — аьлар Тамаре юртта. Іадрахьман хьол а гІетта дог гІоздаьнна волаш аравелар. Ховра цунна берашта шe дукха везилга.

— Сабарде, — аьлар Тамаре, — хьайна хІама а кхаьнна гІоргва хьо... Іадрахьман аравьлар. Къайлавалалца цунна тІехьахьежаш а лаьтта чуера Тамари. ХІана цІагІa йІайхагІa a, сийрдагІa а яр...

Даха КАРТОЕВА.

Тахани кхоанеи хурlда.

25 ноябрь

Химикий культура Дворец. 10.00. «Массаза а ха тІа» яха беседа. 12.00. Нохч-ГІалгІайчен автономии СССР-я хьаьь 50 шу дизара хетаь эстрадии духовой оркестрий городской фестиваль. 12.00. «Бригантина» яха клуб. 17.00. «ПарргІата ба са лай [illegible]» яха [illegible] доахаргда. 19.00. «Сага нервии система» яха лекци. 20.00. Кагирхой салаІара сайре.

С. М. Кирова цІерагІа парк. 10.00. СССР-и Нохч-ГІалгІайчен автономии хьаьь 50 шу дизара хеталаь радиоконцерташ. Болх беш хургьа ерригa аттракционаш.

Просвещене балхлой цІа. 18.00. Юкъхьанчарчa классий хьехархошта хеталаь «Школеи вахари» яха дагахьара журнал.

«Красный молот» завода клуб. 19.30. Литература тематически обзор.

Изобразительни искусства музей. 9.00. сахьат хьалчa дела 21.00 сахьат даллалца. СССР-и Нохч-ГІалгІайчен автономии 50 шу дизара хетаь музей хьеллар.

26 НОЯБРЬ

Химикий культура Дворец. 10.00. Берий утренник. 11.00. «Вежарашка йола республикий дезале» яха кинофестиваль. 12.00. «Бригантина» яха клуб. 14.00. Берий кинофильм. 20.00. Кагирхой салаІара сайре.

Просвещене балхлой цІа. 15.00. Городерча школай берий бешпайн халкъа говзанчий конкурс.

«Красный молот» завода клуб. 12.00. Болх беш хургьа берий клуб. 17.30. «Нилмах телишкаш дунен тІа» яха хроникально-документальни фильмаш хьокхаргда. 10.00. Художественни самодеятельноста хьажар.

Изобразительни искусства музей. 9.00 сахьат хьалчa дела 21.00 сахьат даллалца. СССР-и Нохч-ГІалгІайчен автономии хьаьь 50 шу дизара хетаь выставка.

Дукха ха йолаш: Нохч-ГІалгІай Нурадилов Ханпаший цІерагІa драматически театро хилар В. Саидова «Чоалхаш ноахалол» яхачa комедe [illegible]. Укх суртa тІа шоала гу кердачa спектакла сцена. Трактори бригади бригадир Къовсам (арт. С. Аддаев), агроном Зина (арт. М. Хаджиева), буфетчик Хьасабей (арт. М. Дудаев).

В. ЮНИЦЕВИЧА сурт.

Газовой аппаратура Казански заводо аракеца прибор чкъьаргий лушкараштa, чарахьаштa, турингашта йийлачa цІера меттала хургьа. Чаьга кІеди яхийта, уха, [illegible], [illegible], віесхала [illegible] йолаш я «Универсал-1» яха бытовой прибор. Газах цкъа йизача баллоно 10 сахьата цІа йоаґаю.

Цу приборий хьалхара парте вавода конвейера тІара арахийнай.

СУРТА ТІА: чам болаш я «Универсала» тІа кийчъаь уха.

В. [illegible] сурт.

ТАСС фотохроника.

АВАРИ ЦА ХУЛАШ ЙИСАР

Іуйранна сецна хилар из, ТІатеІІа доаллачa дохко біаь меттера гаьнагІa хІейa біаргадайтацар. Грозненски локомотивни депо машинист Стрелков Федорн цун гІоача Слахоавский Виктори «Москва — Махачкала» яха пассажирски поезд доаллаш бар.

Ханкала яхачa разъезда тІея а аьнна Аргун яхачa станиe дІатІакховчаш латтар поезд. Хьалхашкахьара цхьаь дика эуьш хьожаш яр локомотивни бригада. ЦІаьхха біаргайара ийкха рельс.

Берта цІацкьаш тохачa цхьа крана цо машинисто экстренни торможени еца оагІорахь дІахьовадир. ЦІевзар торможени, рельс вІаккхачa меттига кхо метр мара гаьна йоалаш кхаьсапр поезд.

Грозненски локомотивни депо Гладков Федора болх бу 20 шу соагІa хa ваьцай.

Депо итара хьаьлха [illegible] дІа-хьа лелара кхерамален общественни инспектор хинна дІаеттар из. Коммуниста Стрелков Федора доадаш гІалат ца хилаш дІа-хьа кхувларал соагІа дукха шиельшт доагор кходу. СССР-ен Нохч-ГІалгІайчен автономии 50 шу дузачa юбилеашта хетанла сийлен вахте а этта из шe тІенаш доахараш хаьал хьаьла кхоачашдарал соагІа г тоаш дукхагІа доагор кхоадаь.

Нахаш Іаьмара, дарна тІера ва Стрелков Федор. Сага новкъостага кийча ва из. Цхьабакъда, кхерамален бехьоаьши производственни дисциплина тІахкхьерашка хира къовсам доаттабу во. Шийга хьахаш хиза ва кходен воа. Стрелкова болх бар бахьан доллa коммунистически къахьегама ударника «Грозненски локомотивни депо телаевоза дикагІвоаь машинист» яхан сийлен кІерам сиpкай кувна.

Г. АНОЛОВ.

Газет арахецан моттига, цай, [illegible] [illegible]

ТЕЛЕВИДЕНИ

25 ноябрь

1 программа

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Воаьйоа телевидени. Массанна бера гимнастика. 9.30 — Кердадараш. 9.35 — Нурекски ГЭС хьалтерий заниях дола концерт. 10.15 — Южно-Сахалински телевидене программа. 21.00 — «Кьалхара гІa» яха художественни фильм. 12.15 — Іраниа культурай [illegible] [illegible] «Іалан доради». 12.45 — Музыкальни турнир. 13.45 — «[illegible] [illegible]» [illegible] - популярни программа. 14.15 — Воаьйоа телевидени. [illegible] [illegible]. 14.45 — [illegible] телевидени. Мультфильмий программа. 15.15 — Шуна [illegible]. [illegible] — Воаьйоа телевидени. Хоккейн СССР-а чемпионат. 16.15 — Кердадараш. Передачa дІаьху Бозсаненко Сергей. 17.00 — Воаьйоа телевидени. Хьеший [illegible] тІa. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Документальни экран. [illegible] дІаьху СССР-a Всесоюзни союзо правлене секретара Рождественский. 19.30 — «Идан-72». 19.45 — Воаьйоа телевидени. «Розарий [illegible] [illegible]» яхачa телевизионни художественни фильма премьера. 21.00 — «Хро». Информационни программа. 21.30 — [illegible] дувен [illegible] конкурса латвоста [illegible] Тамарe. 22.30 — Спортивни программа. 23.30 — Кердадараш. Передачай программа.

2 программа

16.10 — Теашкий республикански театро «Поала» яха спектакль (нохчий меттала). 17.00 — «Дуне [illegible] [illegible]» яхa фильм-концерт. 17.40 — Искусства [illegible]. 18.30 — «[illegible] [illegible]» яха фильм-концерт. 19.30 — СССР а Нохч-ГІалгІай автономий а хьаькогІьаьна 50 шу [illegible] [illegible] [illegible]. «Нана — [illegible] [illegible] — [illegible]». 19.30 — [illegible] [illegible].

26 ноябрь

1 программа

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Баренна [illegible] Іуйренаре гимнастика. 9.30 — Кердадараш. 9.35 — Воаьйоа телевидени. Дешарлонта. «Гурига [illegible] [illegible]». 10.00 — Музыкальни киоск. 10.30 — Воаьйоа телевидени. Мультфильмий программа. 11.00 — Мастерий [illegible]. Тележурнал передача. 12.00 — СССР-а халкъа артисто Грузин [illegible]. 12.40 — Советски Эскадра флоте біуэошта. 13.10 — Литературий произведенеш зерена тІa [illegible]. «Ивана Никифоровичa [illegible] [illegible] Иван Ивановичa» яха художественни фильм. 14.30 — Литературий біашргІахетар. Петрусь Бровка. 16.00 — «[illegible] [illegible]». 16.30 — «Кхычен [illegible] гІайгІa хила» яха документальни фильма премьера. 17.00 — Воаьйоа телевидени. Киножурналий клуб. 18.00 — Къахьегамаи хоталамe [illegible]. Нохч-ГІалгІай автономе 50 шу [illegible] (нохчий меттала). 19.00 — Центральни телевидене передача. 19.30 — Воаьйоа телевидени. «[illegible] [illegible]» яха художественни фильм. 21.00 — «Хро». Информационни программа. 21.30 — Воаьйоа телевидени. [illegible] артистий концерт. 23.00 — Спортивни программа. [illegible] передачай программа.

2 программа

19.00 — Нохч-ГІалгІай художественни сурташкара [illegible] тема (нохчий меттала). 19.30 — «Цхьан [illegible] да [illegible] фронт» яха художественни фильм. 18.00 — Кердадараш. 18.10 — Воаьйоа телевидени. «[illegible] [illegible]» [illegible] дІаьху [illegible].

РАДИО

25 НОЯБРЬ

6.00 — Юртара вахар (нохчий меттала). 6.40 — Хоамаш. 6.55 — Хоамаш. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.50 — «Сердало» газет обзор. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — «Къамаьл» (эрсий меттала). 13.00 — «[illegible] [illegible] [illegible] сийлен мугІараш» яха литературни [illegible] (гІалгІай меттала). 13.30 — Къахьегама [illegible] [illegible] дола концерт (нохчий меттала). 13.45 — «[illegible] сийле» яха корреспонденци (нохчий меттала). 14.00 — «ШІа сийташ» яха [illegible] [illegible] [illegible] передача (гІалгІай меттала). 14.30 — «Са Нохч-ГІалгІайче» яха корреспонденци (эрсий меттала). 15.15 — Концерт — [illegible] (эрсий меттала). 16.00 — «[illegible] Іуйре [illegible] [illegible]».

ХАОТТАМ

Тахан республикан гІоллаш Грозне хувалуш йохаш а йолаш, йоачан а йоалаш, дIабечa оагІорахьа гІанккхьачa бодане (сахуьде 3—5 метр чІоагІа) мух а хьаькхаш да хила а фагаоа температура республике гІодла 5—10, Грозне 8—10 градус йІоахад йоалаш хила а тарлу.

Метеостанци.

ДЕХЬЕР

Массаза а болх ба Грозненски консерви заводо эз:

1. Слесараш - ремонтникаш 4 — 5-разряд болаш
2. [illegible] 4 — 5 «—»
3. Токараш 4 — 5 «—»
4. Обвальщикаш 4 — 5 «—»
5. Байчa продукцин тІаьнгата гутуьнкаш — хьогача йолх йогто 120—150 сом а долаш.
6. Юртбоахама болш чакхйоаха балхлой — [illegible].

Тха адрес: Грозненски консерви завод, Маяковски ул. № 113, кадрий отдел.

Цу адресагІа воагІар № 3 а 4 а болча трамвайшца ва Консерви «Консерви завод» яхачa Іо а йиргошка.

ДИРЕКЦИ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: 364051 г. Грозный-51, Ленина улица, 11 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-00; редактора зам. — 3-30-11; бехктоахаца секретара — 3-34-30; партийни вахарен культуран отделий — 3-01-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта бовлаьна отдела — 3-42-20; писмай отдели бухгалтери — 2-00-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революци проспект 7/34.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: 364051, г. Грозный, ул. Ленина 11, (3-й этаж). Телефоны: редактора—2-44-00; зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря—3-34-30; отдела партийной жизни культуры — 3-01-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-20; отдел писем и бухгалтерии — 2-00-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/34.

С00000. Заказ № 10054.